

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI,
SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Departamentul Științe ale Educației

CURRICULUM INTEGRAT
AL STAGIILOR DE PRACTICĂ

Modulul psihopedagogic
ciclul I Licență

APROBAT

La Ședința Departamentului de Științe ale Educației
„30” august 2022

Chișinău – 2022

I. PRELIMINARII

Stagiile de practică constituie o etapă importantă în formarea profesională inițială în domeniul educațional și asigură realizarea principiilor fundamentale ale procesului de formare profesională și dinamica procesului de însușire a comportamentului profesional.

Stagiile imprimă funcționalitate și valoare aplicativă cunoștințelor și abilităților formate pe parcursul anilor de studii. Ca parte integrantă a procesului educațional, reprezintă un segment de interferență dintre procesul de studii și activitatea profesională. Este o primă probă de adaptare/integrare în domeniul profesional respectiv, o etapă de evaluare/autoevaluare, consolidare, amplificare a competențelor profesionale, a atitudinilor și a motivației pentru un domeniu concret de activitate.

Ca rezultat a efectuării stagiilor practice, studentul – viitor specialist, poate determina perspectivele realizării profesionale în sistemul educațional, iar rezultatele practicii justifică atribuirea calificării profesionale absolventului.

Finalitățile stagiilor de practică sunt determinate de esența și structura activității unui educator de profesie. Activitatea sistemică a oricărui profesor (indiferent de specializare, disciplina pe care o predă, sau nivelul sistemului de învățământ în care activează) este constituită din câteva competențe de bază. Aceste competențe sunt formate pe parcursul formării inițiale în cadrul specialității, atât prin orele teoretice, cât și prin stagiile de practică.

II. COMPETENȚE GENERALE

- Cunoașterea fundamentelor științifice, metodologice și axiologice din cadrul domeniului educațional.
- Căutarea, procesarea și analiza informației din diverse surse în scopul realizării funcțiilor profesionale și autoinstruirii.
- Elaborarea finalităților și realizarea demersului educațional în concordanță cu finalitățile elaborate.
- Proiectarea, organizarea și desfășurarea activităților educaționale în diverse medii educaționale (cadrul formal și nonformal).
- Aplicarea tehnologiilor și strategiilor educaționale moderne centrate pe cel ce învață.
- Operarea practică a instrumentariului psihologic de diagnosticare și studiere a personalității elevului.
- Evaluarea diverselor situații profesionale, elaborarea soluțiilor și argumentarea deciziilor.
- Autoevaluarea performanțelor profesionale, în baza unor criterii pertinente.
- Identificarea problemelor și rezolvarea lor.
- Comunicarea eficientă în diverse medii socioculturale și profesionale.
- Demonstrarea abilităților de conducere a grupului de elevi.
- Manifestarea inițiativei și promovarea inovațiilor din domeniul educațional.
- Asumarea responsabilității etice în contextul relațiilor interpersonale și civice cu impact social.

III. ADMINISTRAREA STAGIILOR DE PRACTICĂ

Nr/o	Tipul stagiului	Semestrul	Perioada	Nr. ore	Evaluarea		Responsabil
					Credite	Forma	
1	Practica de inițiere în psihologie	II		60	2	Ev. în cadrul disciplinei	Titularii de curs Psihologie generală
2	Practica de	III		60	2	Ev. în ca-	Titularii de curs

	inițiere în pedagogie					drul disciplinei	Pedagogie generală
3	Practica didactică	VII		180	6	Examen	Titularii de curs Didactica disciplinei, Pedagogie generală și coordonatorii de la catedra de specialitate
4	Practica pedagogică	VIII		360	12	Examen	Titularii de curs Didactica disciplinei, Pedagogie generală și coordonatorii de la catedra de specialitate

IV. DESCRIEREA STAGIILOR DE PRACTICĂ

1. PRACTICA DE ÎNȚIERE ÎN PSIHLOGIE

a) Obiectivele stagiului

- Aplicarea cunoștințelor de psihologie generală și psihologia vârstelor în activități practice.
- Utilizarea metodelor de cunoaștere psihopedagogică a elevului.
- Proiectarea și realizarea observației psihopedagogice cu un scop concret în vederea descrierii identității personale a unui elev.
- Determinarea compartimentelor, respectiv subcompartimentelor fișei școlare care se pot completa pe bază de observație.
- Utilizarea testelor psihologice destinate cadrelor didactice pentru cunoașterea elevului.
- Identificarea elementelor fișei școlare prin aplicarea unor teste psihologice care pot duce la un spor de cunoaștere.
- Determinarea climatului socioafectiv al clasei de elevi, utilizând metoda sociometrică.
- Analiza relațiilor interpersonale și microgrupurilor informale din cadrul clasei de elevi.
- Elaborarea caracteristicii psihopedagogice a elevului.
- Analiza atitudinilor, stărilor emoționale, manifestărilor comportamentale și performanțelor elevilor.

b) Produsele activității studentului stagiar

Proiectarea și realizarea observației psihopedagogice

Cerințe pentru proiectarea și realizarea observației psihopedagogice:

- Proiectarea observației psihopedagogice în baza rigorilor stabilite.
- Elaborarea grilei de observație în funcție de scopul propus.
- Delimitarea câmpului observației în corespundere cu scopul propus și posibilitățile reale ale studentului.
- Realizarea propriu-zisă a observației. Înregistrarea corectă a datelor observabile.
- Prelucrarea datelor observației. Stabilirea relevanței datelor consemnate în raport cu scopul urmărit.
- Analiza detaliată a unităților de comportament observate.
- Elaborarea corectă a protocolului de observație care conține: descrierea contextului, descrierea subiectului, descrierea acțiunilor și conduitelor, interpretarea situațiilor, descrierea unor trăiri și sentimente ale observatorului pe parcursul observației. Concluzii.

Procedura de realizare a lucrării practice nr.1 este prezentată în Anexa 1.

Grila de evaluare a observației psihopedagogice

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Proiectarea corectă a observației	Scopul este definit corect și câmpul observației este de-	Scopul este definit corect, dar câmpul obser-	Scopul este definit greșit. Există discrepanță între

	limitat în funcție de scop Unitățile de comportament din grila de observație sunt determinate în funcție de scopul observării	vației reflectă mai multe aspecte sau mai puține decât cele delimitate de scop	scopul observației și unitățile de comportament ce urmează a fi observate
Realizarea propriu-zisă a observației	Observația propriu-zisă este realizată în funcție de scopul și planul proiectat	Există unele incorectitudini în ceea ce privește numărul de observații, unele inexactități în protocolul de observație	Protocolul de observație conține multe erori
Prelucrarea datelor observației	Sunt stabilite relevanțele datelor consemnate în raport cu scopul urmărit Sunt corect analizate toate unitățile de comportament înregistrate pe parcursul observației	Analiza parțială a faptelor, unităților de comportament înregistrate	Sunt erori în prelucrarea datelor înregistrate pe parcursul realizării observației
Elaborarea concluziilor	Concluziile sunt elaborate în dependență de datele consemnate în protocolul de observație	Concluziile sunt elaborate parțial în funcție de datele consemnate în protocolul de observație	Concluziile sunt elaborate neținând cont de datele din protocolul de observație

Elaborarea profilului de personalitate al elevului

Cerințe pentru elaborarea profilului de personalitate al elevului:

- Respectarea etapelor și structurii lucrării.
- Respectarea cerințelor vizând aplicarea testelor psihologice (destinate cadrului didactic).
- Elaborarea și aplicarea corectă a anchetei sau convorbirii.
- Determinarea tipului predominant de temperament (temperament coleric, temperament flegmatic, temperament sangvinic, temperament melancolic).
- Identificarea principalelor trăsături de caracter.
- Identificarea aptitudinilor specifice individului supus cercetării.
- Prezentarea datelor obținute prin metodele aplicate.
- Elaborarea profilului de personalitate în funcție de datele obținute în urma aplicării tehnicilor de evaluare.
- Prezentarea sugestiilor și recomandărilor referitor la formarea caracterului, dezvoltarea aptitudinilor, atât pentru elevi, cât și pentru profesori, diriginți etc.

Procedura de realizare a lucrării practice nr. 2 este prezentată în Anexa 2.

Grila de evaluare a profilului de personalitate al elevului

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea calculării datelor	Datele sunt prezentate corect	La calcularea datelor sunt prezentate greșeli ne semnificative	La calcularea datelor sunt prezentate erori semnificative
Identificarea tipului predominant de temperament	Tipul predominant de temperament a fost identificat corect	Tipul predominant de temperament a fost identificat parțial	Tipul predominant de temperament a fost identificat incorect
Identificarea principalelor trăsături de caracter	În baza testelor aplicate a fost identificate corect principalele trăsături de caracter	Au fost identificate parțial principalele trăsături de caracter	Au fost identificate greșit trăsăturile de caracter ale elevului
Elaborarea și aplicarea	Au fost respectate toate	Unii itemi au fost for-	Itemii au fost formulați

corectă a metodei anchetei sau convorbirii	cerințele pentru elaborarea și aplicarea corectă a anchetei sau convorbirii	mulați greșit iar cerințele pentru aplicarea metodelor au fost respectate parțial	greșit, dar rezultatele obținute nu au fost interpretate corect
Identificarea aptitudinilor specifice individului supus cercetării	Aptitudinile specifice au fost identificate corect	Aptitudinile specifice au fost identificate circa 60% corect	În identificarea aptitudinilor specifice ale elevilor s-au comis greșeli majore
Elaborarea sugestiilor și recomandărilor referitor la formarea caracterului, dezvoltarea aptitudinilor	Sunt prezentate sugestii și recomandări argumentate pentru elevi, profesori, diriginți	Sunt prezentate sugestii, recomandări, dar insuficient argumentate	Sugestiile și recomandările sunt incorect elaborate, neargumentate sau lipsesc

Caracteristica psihopedagogică a colectivului de elevi

Cerințe pentru elaborarea caracteristicii psihopedagogice a colectivului de elevi:

- Cunoașterea și identificarea etapelor de aplicare a sociometriei.
- Elaborarea corectă a matricei sociometrice.
- Identificarea statutului preferențial (liderilor formali și nonformali ai grupului).
- Identificarea grupurilor și constanța acestora.
- Elaborarea caracteristicii grupului în funcție de datele obținute în urma aplicării sociometriei.
- Prezentarea sugestiilor de îmbunătățire a relațiilor interpersonale din cadrul grupului, atât pentru elevi, cât și pentru profesori, diriginți etc.

Procedura de realizare a lucrării practice nr. 3 este prezentată în Anexa 9.

Grila de evaluare a caracteristicii psihopedagogice a colectivului de elevi

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea calculării datelor	Datele sunt calculate corect	La calcularea datelor s-au depistat greșeli nesemnificative	La calcularea datelor s-au depistat greșeli majore
Identificarea statutului preferențial	Au fost identificați liderii formali și nonformali	Au fost identificați parțial liderii în cadrul grupului	S-au comis erori în identificarea statutului preferențial al individului.
Identificarea indicilor sociometrici	Au fost identificați toți indicii sociometrici ceruți	Indicii sociometrici au fost în mare parte identificați	Indicii sociometrici nu au fost identificați cu grave greșeli
Elaborarea sugestiilor și recomandărilor pentru îmbunătățirea relațiilor de grup	Sunt prezentate sugestii și recomandări argumentate pentru elevi, profesori, diriginți	Sunt prezentate sugestii, recomandări, dar argumentate insuficient	Sunt prezentate sugestii superficiale și neargumentate

2. PRACTICA DE ÎNȚIERE ÎN PEDAGOGIE

a) Obiectivele stagiului de practică

- Demonstrarea aplicabilității conceptelor pedagogice în diverse contexte educaționale.
- Determinarea corelației funcționale dintre componentele procesului educațional (competențe – obiective – conținuturi – metode – forme – evaluare).
- Elaborarea produselor curriculare (proiecte ale activităților educaționale, test docimologic).
- Identificarea situațiilor problemă și a modalităților de soluționare.

b) Produsele activității studentului stagiar

Proiect al activității educaționale elaborat în baza conținuturilor tradiționale și noi ale educației

Cerințe pentru elaborarea proiectului activității educaționale:

- Respectarea structurii proiectului activității educaționale în conformitate cu forma de organizare a activităților.
- Respectarea corelației: finalități – conținuturi – tehnologii didactice – evaluare.

- Selectarea conținuturilor instructiv-educative în funcție de specificul laturii educației și a exigențelor sociale.
- Utilizarea surselor bibliografice relevante timpului.
- Abordarea conținuturilor în concordanță cu specificul vârstei și interesele elevilor.
- Descrierea detaliată a fiecărei etape a activității proiectate.
- Elaborarea anexelor.

Structura proiectului de activitate educațională este prezentată în Anexa 13.

Grila de evaluare a proiectului activității educaționale

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea elaborării obiectivelor operaționale	Toate obiectivele operaționale sunt elaborate corect și au toate nivelurile de complexitate	Obiectivele operaționale denotă unele incorectitudini în formulare, dar prezintă toate nivelurile de complexitate	Obiectivele operaționale prezintă greșeli în formulare și nu respectă nivelurile de complexitate
Racordarea obiectivelor operaționale la etapele activității educative	Toate obiectivele operaționale au fost racordate corect la etapele activității educative	Obiectivele operaționale au fost racordate parțial la etapele activității educative	Majoritatea obiectivelor operaționale nu se regăsesc în etapele activității educative
Selectarea metodelor	Metodele au fost selectate adecvat obiectivelor elaborate Predomină metodele interactive	Metodele corespund parțial obiectivelor propuse Predomină metodele tradiționale	Metodele nu corespund obiectivelor propuse Au fost selectate doar metode tradiționale
Descrierea activităților	Descrierea complexă a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Descrierea schematică a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Enumerarea sporadică/telegrafică a unor activități realizate de către profesor și elevi în cadrul activității educative
Selectarea conținutului instructiv-educativ	Conținutul instructiv-educativ selectat este în concordanță cu finalitățile educaționale și corespunde particularităților biopsihosociale ale elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat este parțial în concordanță cu finalitățile educaționale, dar corespunde intereselor elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat nu corespunde finalităților educaționale și nu prezintă interes pentru elevi
Anexe	Anexele reflectă conținuturi reprezentative/funcționale inedite situațiilor educative Conținutul anexelor este reprezentat prin: fișe, scheme, imagini, planșe, CD etc.	Anexele reflectă conținuturi predominant teoretice, cu un grad mic de motivație pentru elevi	Anexele lipsesc

Test docimologic

Cerințe pentru elaborarea testului docimologic:

- Elaborarea matricei de specificație.
- Formularea relevantă a itemilor conform rigorilor teoretice și nivelurilor de complexitate.
- Elaborarea argumentată a baremului și scalei de notare.

Grila de evaluare a testului docimologic

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
-----------------------------------	---------------------------	-------------------	---------------------------

Numărul itemilor testului	Testul va conține nu mai puțin de opt tipuri de itemi studiați	Testul va conține șase tipuri de itemi	Testul va conține trei tipuri de itemi
Formularea itemilor	Toți itemii vor fi formulați corect și științific	În mare parte itemii vor fi formulați corect și științific	Itemii vor fi formulați cu erori lingvistice și științifice
Baremul de notare	Repartizarea adecvată a punctajului pentru sarcinile cu niveluri diferite de complexitate Calcularea pragului minim și maxim a performanței, din baremul de notare Convertirea punctajelor în note	Unele scăpări în calcule, vizavi de pragul minim și maxim a performanței evaluate sau incertitudini în convertirea punctajelor în note	Baremul va fi preluat din experiențele de evaluare, anterioare (reproduse)

Notă. Scală de notare – convertirea punctajelor în notă.

3. PRACTICA EXTRACURRICULARĂ

a) Obiectivele stagiului

- Crearea contextului favorabil desfășurării activităților educaționale.
- Proiectarea activităților extracurriculare ținând cont de interesele și particularitățile individuale ale copiilor.
- Organizarea/realizarea activităților educaționale.
- Gestionarea eficientă a timpului liber al copiilor.
- Studierea personalității copiilor, în baza observației și convorbirii, în diverse situații educaționale.
- Comunicarea și relaționarea eficientă în diferite situații educaționale.
- Respectarea valorilor și principiilor educației.

b) Produsele activității studentului stagiar

Agenda

Cerințe pentru elaborarea agendei:

- Respectarea structurii agendei (Anexa14).
- Descrierea, analiza și aprecierea activităților desfășurate.
- Formularea sugestiilor de îmbunătățire a activităților educaționale desfășurate.
- Aprobarea agendei studentului stagiar prin aplicarea ștampilei și semnăturii educatorului.

Grila de evaluare a agendei

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Descrierea activităților	Este descrisă detaliat fiecare activitate și componentele procesului educațional	Descrierea incompletă a activităților și a componentelor	Lipsește descrierea activităților și enumerarea superficială a unor acțiuni
Analiza activităților	Este prezentată o analiză complexă a activităților și a componentelor procesului educațional conform criteriilor stabilite	Analiza parțială a activităților și a componentelor procesului educațional sau nu este respectată structura	Analiza superficială a activităților și a componentelor procesului educațional fără respectarea structurii
Indicarea sugestiilor	Sunt prezentate sugestii	Sunt prezentate sugestii	Sunt prezente sugestii

	referitoare la eficientizarea activităților desfășurate și argumentarea acestora	referitoare la eficientizarea activităților desfășurate dar lipsește argumentarea acestora	superficiale și neargumentate referitoare la activitățile desfășurate
Autoevaluarea	Este prezentată autoevaluarea Autoevaluarea amplă conform criteriilor stabilite	Este prezentată autoevaluarea parțială Autoevaluarea amplă conform criteriilor stabilite	Este prezentă o descriere a activităților educaționale desfășurate fără autoevaluare

Raport de autoevaluare

Cerințe pentru elaborarea raportului de autoevaluare:

- Respectarea structurii raportului (Anexa 15).

Proiect al activității educaționale

Cerințe pentru elaborarea proiectului activității educaționale:

- Respectarea structurii proiectului activității educaționale în conformitate cu forma de organizare a activităților.
- Respectarea corelației: finalități – conținuturi – tehnologii didactice – evaluare.
- Selectarea conținuturilor instructiv-educative în funcție de specificul laturii educației și a exigențelor sociale.
- Utilizarea surselor bibliografice relevante timpului.
- Abordarea conținuturilor în concordanță cu specificul vârstei și interesele elevilor.
- Descrierea detaliată a fiecărei etape a activității proiectate.
- Elaborarea anexelor.

Grila de evaluare a proiectului de activitate educațională

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea elaborării obiectivelor operaționale	Toate obiectivele operaționale sunt elaborate corect și au toate nivelele de complexitate	Obiectivele operaționale denotă unele incorectitudini în formulare, dar prezintă toate nivelurile de complexitate	Obiectivele operaționale prezintă greșeli în formulare și nu respectă nivelurile de complexitate
Racordarea obiectivelor operaționale la etapele activității educative	Toate obiectivele operaționale au fost racordate corect la etapele activității educative	Obiectivele operaționale au fost racordate parțial la etapele activității educative	Majoritatea obiectivelor operaționale nu se regăsesc în etapele activității educative
Selectarea metodelor	Metodele au fost selectate adecvat obiectivelor elaborate Predomină metodele interactive	Metodele corespund parțial obiectivelor propuse Predomină metodele tradiționale	Metodele nu corespund obiectivelor propuse Au fost selectate doar metode tradiționale
Descrierea activităților	Descrierea complexă a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Descrierea schematică a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Enumerarea sporadică/telegrafică a unor activități realizate de către profesor și elevi în cadrul activității educative
Selectarea conținutului instructiv-educativ	Conținutul instructiv-educativ selectat este în concordanță cu finalitățile educaționale și corespunde particularităților biopsihosociale ale elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat este parțial în concordanță cu finalitățile educaționale, dar corespunde intereselor elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat nu corespunde finalităților educaționale și nu prezintă interes pentru elevi

Anexe	Anexele reflectă conținuturi reprezentative/funcționale inedite situațiilor educative Conținutul anexelor este reprezentat prin: fișe, scheme, imagini, planșe, CD etc.	Anexele reflectă conținuturi predominant teoretice, cu un grad mic de motivație pentru elevi	Anexele lipsesc
-------	--	--	-----------------

Notă. Aprecierea proiectului se va realiza în funcție de forma de organizare a activității educaționale. Criteriile de evaluare vor fi relevante în funcție de forma de organizare.

Caracteristica psihopedagogică a grupului de copii

Cerințe pentru elaborarea caracteristicii grupului de copii:

- Elaborarea caracteristicii grupului în funcție de datele obținute pe baza observației și convorbirii.
- Identificarea relațiilor interpersonale și a rolurilor copiilor în cadrul grupului.
- Formularea sugestiilor de îmbunătățire a relațiilor interpersonale din cadrul grupului.

Grila de evaluare a grupului de copii

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Sugestii de îmbunătățire a relațiilor interpersonale	Sunt prezentate sugestii bune și argumentate pentru familie, pentru profesori și diriginți	Sunt prezentate sugestii bune și argumentate doar pentru profesori sau doar pentru diriginți	Sugestiile lipsesc
Identificarea grupurilor	Au fost identificate grupurile și liderii	Au fost identificați doar liderii	Nu au fost identificați nici grupurile, nici liderii

Dovezi care atestă realizarea stagiului de practică (fotografii, diplome etc.)

Mostre ale produselor activității copiilor

Jocuri (lădița fermecată/plicul studentului stagiar)

Caracteristica studentului stagiar

Cerințe pentru elaborarea caracteristicii studentului stagiar:

- Prezența antetului cu datele instituției.
- Aprecierea competențelor profesionale ale studentului.
- Confirmarea caracteristicii de către educatorul mentor, prin:
 - Semnătura și datele de contact ale educatorului.
 - Aprecierea, cu titlu de recomandare a activității studentului stagiar.
 - Aplicarea ștampilei instituției.

4. PRACTICA DIDACTICĂ

a) Obiectivele stagiului

- Identificarea particularităților procesului instructiv-educativ realizat în cadrul instituției de învățământ.
- Analiza curriculumului și a produselor curriculare, utilizate în realizarea activităților didactice la disciplina de specialitate.
- Analiza activităților instructiv-educative asistate.
- Argumentarea utilizării eficiente a tehnologiilor didactice.
- Observarea corelației/conexiunii actorilor procesului educațional în realizarea procesului didactic.
- Proiectarea activităților instructiv-educative.

b) Produsele activității studentului stagiar

Agendă/ fișe de analiză (în cazul fișelor, minimum 15)

Cerințe pentru elaborarea agendei:

- Respectarea structurii agendei.
- Indicarea orarului activităților studentului stagiar și a sălilor de clasă.
- Descrierea, analiza și aprecierea activităților desfășurate.
- Formularea sugestiilor de îmbunătățire a activităților educaționale desfășurate.
- Aprobarea agendei studentului stagiar prin aplicarea semnăturii profesorului mentor.

Notă. Agenda va fi verificată și de către profesorul de didactică și de către coordonatorul de la catedra de Științe ale Educației.

Grila de evaluare a agendei

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Descrierea activităților	Este descrisă detaliat fiecare activitate și componentele procesului instructiv	Descrierea incompletă a activităților și a componentelor	Lipsește descrierea activităților Enumerarea superficială a unor acțiuni
Analiza activităților	Este prezentată o analiză complexă a activităților și a componentelor procesului educațional conform criteriilor stabilite	Este prezentată o analiză parțială a activităților și a componentelor procesului educațional sau nu este respectată structura	Este prezentată o analiză superficială a activităților și a componentelor procesului educațional fără respectarea structurii
Indicarea sugestiilor	Sunt prezentate sugestii referitoare la eficientizarea activităților desfășurate și argumentarea acestora	Sunt prezentate sugestii referitoare la eficientizarea activităților desfășurate, dar lipsește argumentarea acestora	Sunt prezentate sugestii superficiale și neargumentate referitoare la activitățile desfășurate
Autoevaluarea	Este prezentată autoevaluare amplă conform criteriilor stabilite	Este prezentată autoevaluarea parțială conform criteriile stabilite	Este prezentată o descriere a activităților educaționale desfășurate fără autoevaluare

Raport

Cerințe pentru elaborarea raportului:

- Respectarea structurii raportului (Anexa 15).

Proiectarea de lungă durată a disciplinei de specialitate

Cerințe pentru elaborarea proiectării de lungă durată:

- Respectarea structurii proiectului de lungă durată (Anexa 16).
- Determinarea temelor majore din curriculum, care vor constitui unitățile de învățare, în care se vor include elementele de conținut specificate în curricula școlară.
- Stabilirea succesiunii parcurgerii unităților de învățare.
- Asocierea competențelor specifice/subcompetențelor conținuturilor vizate.
- Stabilirea relevanței conținuturilor în raport cu competențele specifice/subcompetențele.
- Stabilirea corelației: competențe – conținuturi – metode care permite o evaluare autentică.
- Stabilirea numărului de ore alocate pentru fiecare unitate de învățare și pentru conținuturile corespunzătoare.
- Stabilirea unui sistem de evaluare.

Proiectarea de lungă durată a orelor de dirigenție

Cerințe pentru elaborarea proiectării de lungă durată:

- Analiza proiectului de lungă durată din instituția de aplicație.
- Continuitatea dintre curriculum și proiectarea de lungă durată.
- Proiectarea corectă a conținuturilor și tipurilor de lecții.
- Indicarea unor conținuturi de maxim interes pentru elevi.

Proiecte didactice de scurtă durată

Cerințe pentru elaborarea proiectelor didactice de scurtă durată:

- Respectarea structurii proiectului didactic.
- Respectarea corelației finalități – conținuturi – strategii – evaluare.
- Abordarea conținuturilor în concordanță cu specificul vârstei.
- Descrierea detaliată a fiecărei secvențe a lecției.
- Indicarea corectă a etapelor lecției.
- Elaborarea corectă a obiectivelor operaționale.
- Descrierea detaliată a acțiunilor realizate de către profesor și elevi.
- Selectarea adecvată a metodelor în corespundere cu obiectivele operaționale.
- Selectarea adecvată a tehnicilor de evaluare.
- Plasarea conținuturilor în anexe.

Grila de evaluare a proiectelor didactice de scurtă durată

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea elaborării obiectivelor operaționale	Toate obiectivele operaționale sunt elaborate corect și au diferite niveluri de complexitate	Obiectivele operaționale sunt elaborate corect dar lipsesc unele niveluri de complexitate	Obiectivele elaborate au greșeli de formulare și nu respectă nivelurile de complexitate
Racordarea obiectivelor operaționale la etapele lecției	Toate obiectivele operaționale au fost racordate corect la etapele lecției	Obiectivele operaționale au fost racordate parțial la lecției	Majoritatea obiectivelor operaționale nu se regăsesc în etapele lecției
Selectarea conținuturilor de învățare	Selectarea conținuturilor este racordată la realizarea eficientă a obiectivelor și la particularitățile biopsihosociale ale elevilor Volumul conținutului este optimal și prezintă coerență logică	Se utilizează pe larg conținuturi din diverse surse suplimentare, care sunt de același tip cu cele din manual	Se observă unele incoerențe de conținut referitoare la corelația: obiective – conținuturi – tehnologie didactică sau suprasolicitare informațională
Selectarea metodelor	Metodele au fost selectate adecvat în funcție de obiective și competențe Au fost aplicate metode interactive	Metodele corespund parțial obiectivelor și competențelor propuse Predomină metodele tradiționale	Metodele corespund parțial obiectivelor și competențelor propuse Au fost aplicate doar metode tradiționale
Descrierea activităților în cadrul etapelor lecției	Descrierea complexă a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a lecției	Descrierea schematică a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a lecției	Enumerarea sporadică/telegrafică a unor activități realizate de către profesor și elevi în cadrul lecției
Componenta „Evaluare”	Componenta „Evaluare” reflectă comportamentul elevului raportat la obiectivele operaționale Evaluarea are un caracter complex și formativ, implicând modalități interactive de evaluare	Componenta „Evaluare” reflectă parțial comportamentul elevului raportat la obiectivele operaționale Tehnicile implicate în procesul de evaluare sunt preponderent tradiționale	În componenta „Evaluare” se evidențiază o discrepanță între raportul obiectivele operaționale – comportamentul elevului Toate tehnicile implicate în procesul de evaluare sunt tradiționale
Anexe	Anexele reflectă conținuturi complementare, complexe și funcționale	Anexele reflectă conținuturi similare celor din manual	Anexele lipsesc

Proiect al activității educaționale

Cerințe pentru elaborarea proiectului activității educaționale:

- Respectarea structurii proiectului activității educative în conformitate cu forma de organizare a activităților (de ex, lecție de dirigenție, masă rotundă, excursie, vizită la muzeu etc.).
- Respectarea corelației: finalități – conținuturi – tehnologii didactice – evaluare.
- Selectarea conținuturilor instructiv-educative în funcție de specificul laturii educației și a exigențelor sociale.
- Utilizarea surselor bibliografice relevante timpului.
- Abordarea conținuturilor în concordanță cu specificul vârstei și interesele elevilor.
- Descrierea detaliată a fiecărei etape a activității proiectate.
- Elaborarea anexelor.

Grila de evaluare a proiectului de activitate educațională

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea elaborării obiectivelor operaționale	Toate obiectivele operaționale sunt elaborate corect și au toate nivelurile de complexitate	Obiectivele operaționale denotă unele incorectitudini în formulare, dar prezintă toate nivelele de complexitate	Obiectivele operaționale prezintă greșeli în formulare și nu respectă nivelurile de complexitate
Racordarea obiectivelor operaționale la etapele activității educative	Toate obiectivele operaționale au fost racordate corect la etapele activității educative	Obiectivele operaționale au fost racordate parțial la etapele activității educative	Majoritatea obiectivelor operaționale nu se regăsesc în etapele activității educative
Selectarea metodelor	Metodele au fost selectate adecvat obiectivelor elaborate Predomină metodele interactive	Metodele corespund parțial obiectivelor propuse Predomină metodele tradiționale	Metodele nu corespund obiectivelor propuse Au fost selectate doar metode tradiționale
Descrierea activităților	Descrierea complexă a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Descrierea schematică a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Enumerarea sporadică/telegrafică a unor activități realizate de către profesor și elevi în cadrul activității educative
Selectarea conținutului instructiv-educativ	Conținutul instructiv-educativ selectat este în concordanță cu finalitățile educaționale și corespunde particularităților biopsihosociale ale elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat este parțial în concordanță cu finalitățile educaționale, dar corespunde intereselor elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat nu corespunde finalităților educaționale și nu prezintă interes pentru elevi
Anexe	Anexele reflectă conținuturi reprezentative/funcționale inedite situațiilor educative Conținutul anexelor este reprezentat prin: fișe, scheme, imagini, planșe, CD etc.	Anexele reflectă conținuturi predominant teoretice, cu un grad mic de motivație pentru elevi	Anexele lipsesc

5. PRACTICA PEDAGOGICĂ

a) Obiectivele stagiului

- Determinarea specificului instituției de aplicație.
- Identificarea produselor curriculare specifice instituției de aplicație.
- Stabilirea relației de colaborare cu administrația instituției de aplicație (mentorul, diriginți, profesori, colective de elevi).
- Crearea climatului psihopedagogic favorabil demersului educațional.
- Elaborarea proiectelor didactice de scurtă durată și a proiectelor activităților educative.
- Analiza surselor de specialitate referitoare la desfășurarea eficientă a procesului de învățământ.

- Asistarea la lecțiile mentorului și a colegilor.
- Organizarea, desfășurarea și monitorizarea lecțiilor și activităților educative.
- Evaluarea și autoevaluarea proiectelor didactice, lecțiilor desfășurate și a activităților educaționale.
- Investigarea relațiilor stabilite în cadrul colectivului de elevi și a statutului sociometric al elevilor.

b) Produsele activității studentului stagiar

Agenda

Cerințe pentru elaborarea agendei:

- Respectarea structurii agendei (Anexa14).
- Indicarea orarului activităților studentului stagiar și a sălilor de clasă.
- Descrierea, analiza și aprecierea activităților desfășurate.
- Formularea sugestiilor de îmbunătățire a activităților educaționale desfășurate.
- Aprobarea agendei studentului stagiar prin aplicarea ștampilei și semnăturii educatorului.

Grila de evaluare a activităților reflectate în agendă

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Descrierea activităților	Este descrisă detaliat fiecare activitate și componentele procesului de învățământ	Descrierea incompletă a activităților și a componentelor procesului de învățământ	Lipsește descrierea activităților, sunt enumerate superficial unele acțiuni
Analiza activităților	Este prezentată o analiză complexă a activităților și a componentelor procesului de învățământ conform criteriilor stabilite	Este prezentată o analiză parțială a activităților și a componentelor procesului de învățământ	Este prezentată o analiză superficială a activităților și a componentelor procesului de învățământ
Indicarea sugestiilor	Sunt formulate sugestii referitoare la eficientizarea activităților desfășurate și argumentarea acestora	Sunt formulate sugestii referitoare la eficientizarea activităților desfășurate dar lipsește argumentarea acestora	Sunt formulate sugestii superficiale și neargumentate referitoare la activitățile desfășurate
Autoevaluarea	Este prezentată autoevaluarea conform criteriilor stabilite	Este prezentată autoevaluarea parțială	În descrierea activităților lipsește autoevaluarea

Proiecte didactice de scurtă durată

Cerințe pentru elaborarea proiectelor didactice de scurtă durată:

- Prezentarea a minimum cinci proiecte didactice de scurtă durată.
- Respectarea structurii proiectului didactic de scurtă durată.
- Respectarea corelației finalități – conținuturi – strategii – evaluare.
- Abordarea conținuturilor în concordanță cu specificul vârstei.
- Descrierea detaliată a fiecărei secvențe a lecției.
- Indicarea corectă a etapelor lecției.
- Formularea corectă a obiectivelor operaționale.
- Descrierea detaliată a acțiunilor realizate de către profesor și elevi.
- Selectarea adecvată a metodelor în corespundere cu obiectivele operaționale și competențele curriculare.
- Selectarea adecvată a tehnicilor de evaluare.
- Anexarea materialelor instructive.

Notă. Studentul stagiar va elabora proiectul didactic de scurtă durată și îl va aproba prin semnătură la meto- distul stagiului de practică sau profesorul-mentor înaintea desfășurării fiecărei lecții. După desfășurarea lecției mentorul va aprecia lecția prin notă și semnătură, indicate pe proiect.

Grila de evaluare a proiectelor didactice de scurtă durată

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea elaborării obiectivelor operaționale	Toate obiectivele operaționale sunt elaborate corect și au diferite niveluri de complexitate	Obiectivele operaționale sunt elaborate corect dar lipsesc unele niveluri de complexitate	Obiectivele operaționale sunt formulate incorect
Realizarea obiectivelor	Toate obiectivele au fost realizate	1/3 din obiective nu au fost realizate	Obiectivele elaborate nu se regăsesc în desfășurarea activității
Selectarea conținuturilor de învățare	Selectarea conținuturilor este racordată la realizarea eficientă a obiectivelor și la particularitățile biopsihosociale ale elevilor Volumul conținutului este optimal și prezintă coerență logică	Se utilizează pe larg conținuturi din diverse surse suplimentare, care sunt de același tip cu cele din manual	Se observă unele incoerențe de conținut referitoare la corelația: obiective – conținuturi – tehnologie didactică sau suprasolicitare informațională
Selectarea metodelor	Metodele au fost selectate adecvat în funcție de obiective și competențe Au fost aplicate metode interactive	Metodele corespund parțial obiectivelor și competențelor propuse Predomină metodele tradiționale	Metodele corespund parțial obiectivelor și competențelor propuse Au fost aplicate doar metode tradiționale
Descrierea activităților în cadrul etapelor lecției	Descrierea complexă a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a lecției	Descrierea schematică a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a lecției	Enumerarea sporadică/telegrafică a unor activități realizate de către profesor și elevi în cadrul lecției
Componenta „Evaluare”	Componenta „Evaluare” reflectă comportamentul elevului raportat la obiectivele operaționale Evaluarea are un caracter complex și formativ, implicând modalități interactive de evaluare	Componenta „Evaluare” reflectă parțial comportamentul elevului raportat la obiectivele operaționale Tehnicile implicate în procesul de evaluare sunt preponderent tradiționale	În componenta „Evaluare” se evidențiază o discrepanță între raportul obiectivele operaționale – comportamentul elevului Toate tehnicile implicate în procesul de evaluare sunt tradiționale
Anexe	Anexele reflectă conținuturi complementare, complexe și funcționale	Anexele reflectă conținuturi similare celor din manual	Anexele lipsesc

Proiecte ale activităților educative

Cerințe pentru elaborarea proiectelor activităților educative:

- Prezentarea a cinci proiecte ale activităților educative.
- Respectarea structurii proiectului activității educative în conformitate cu forma de organizare a activităților (de ex, lecție de dirigenție, masă rotundă, excursie, vizită la muzeu etc.).
- Respectarea corelației: finalități – conținuturi – tehnologii didactice – evaluare.
- Selectarea conținuturilor instructiv-educative în funcție de specificul laturii educației și a exigențelor sociale.
- Utilizarea surselor bibliografice relevante timpului.
- Abordarea conținuturilor în concordanță cu specificul vârstei și interesele elevilor.
- Descrierea detaliată a fiecărei etape a activității proiectate.
- Elaborarea anexelor.

Grila de evaluare a proiectelor activităților educative

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
-----------------------------------	---------------------------	-------------------	---------------------------

Corectitudinea elaborării obiectivelor operaționale	Toate obiectivele operaționale sunt elaborate corect și au toate nivelurile de complexitate	Obiectivele operaționale denotă unele incorectitudini în formulare, dar prezintă toate nivelurile de complexitate	Obiectivele operaționale prezintă greșeli în formulare și nu respectă nivelurile de complexitate
Racordarea obiectivelor operaționale la etapele activității educative	Toate obiectivele operaționale au fost racordate corect la etapele activității educative	Obiectivele operaționale au fost racordate parțial la etapele activității educative	Majoritatea obiectivelor operaționale nu se regăsesc în etapele activității educative
Selectarea metodelor	Metodele au fost selectate adecvat obiectivelor elaborate Predomină metodele interactive	Metodele corespund parțial obiectivelor propuse Predomină metodele tradiționale	Metodele nu corespund obiectivelor propuse Au fost selectate doar metode tradiționale
Descrierea activităților	Descrierea complexă a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Descrierea schematică a activităților realizate de către profesor și elevi pentru fiecare etapă a activității educative	Enumerarea sporadică/telegrafică a unor activități realizate de către profesor și elevi în cadrul activității educative
Selectarea conținutului instructiv-educativ	Conținutul instructiv-educativ selectat este în concordanță cu finalitățile educaționale și corespunde particularităților biopsihosociale ale elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat este parțial în concordanță cu finalitățile educaționale, dar corespunde intereselor elevilor	Conținutul instructiv-educativ selectat nu corespunde finalităților educaționale și nu prezintă interes pentru elevi
Anexe	Anexele reflectă conținuturi reprezentative/funcționale inedite situațiilor educative Conținutul anexelor este reprezentat prin: fișe, scheme, imagini, planșe, CD etc.	Anexele reflectă conținuturi predominant teoretice, cu un grad mic de motivație pentru elevi	Anexele lipsesc

Raport de autoevaluare

Cerințe pentru elaborarea raportului de autoevaluare:

- Respectarea structurii raportului (Anexa 15)

Fișa de caracterizare psihopedagogică a elevului

Cerințe pentru completarea fișei de caracterizare psihopedagogică a elevului:

- Respectarea etapelor și structurii lucrării.
- Respectarea cerințelor vizând aplicarea testelor psihologice (destinate cadrului didactic).
- Elaborarea și aplicarea corectă a anchetei sau convorbirii.
- Determinarea tipului predominant de temperament (temperament coleric, temperament flegmatic, temperament sangvinic, temperament melancolic).
- Identificarea aptitudinilor specifice individului supus cercetării.
- Prezentarea datelor obținute prin metodele aplicate.
- Elaborarea profilului de personalitate în funcție de datele obținute în urma aplicării tehnicilor de evaluare.
- Prezentarea sugestiilor și recomandărilor referitor la formarea caracterului, dezvoltarea aptitudinilor, atât pentru elevi cât și pentru profesori, diriginți etc.

Grila de evaluare a fișei de caracterizare psihopedagogică a elevului

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea calculării datelor	Datele sunt calculate corect	La calcularea datelor sunt depistate greșeli	Datele sunt calculate greșit

		ne semnificative	
Identificarea tipului predominant de temperament	Tipul predominant de temperament a fost identificat corect	Tipul predominant de temperament a fost identificat parțial	Tipul predominant de temperament a fost identificat incorect
Elaborarea și aplicarea corectă a metodei anchetei, convorbirii, testelor psihologice	Au fost respectate toate cerințele pentru elaborarea și aplicarea corectă a anchetei sau convorbirii, testelor psihologice	Unii itemi au fost formulați greșit și s-au respectat parțial cerințele pentru aplicarea metodelor	Itemii au fost formulați greșit și rezultatele obținute nu au fost interpretate corect
Identificarea aptitudinilor specifice individului supus cercetării	Aptitudinile specifice au fost identificate corect	Aptitudinile specifice au fost identificate parțial corect	Aptitudinile specifice ale individului supus cercetării nu au fost identificate corect
Elaborarea sugestiilor și recomandărilor referitor la formarea personalității elevului	Sunt prezentate sugestii și recomandări argumentate pentru elevi, profesori, diriginți	Sunt prezentate sugestii, recomandări, dar insuficient argumentate	Sugestiile și recomandările lipsesc

Fișa de caracterizare psihopedagogică a colectivului de elevi

Cerințe pentru completarea fișei de caracterizare psihopedagogică a colectivului de elevi:

- Cunoașterea și identificarea etapelor de aplicare a sociometriei.
- Elaborarea corectă a matricei sociometrice.
- Identificarea statutului preferențial (liderilor formali și nonformali ai grupului).
- Identificarea grupurilor și constanța acestora.
- Elaborarea caracteristicii grupului în funcție de datele obținute în urma aplicării sociometriei.
- Prezentarea sugestiilor de îmbunătățire a relațiilor interpersonale din cadrul grupului, atât pentru elevi, cât și pentru profesori, diriginți etc.

Grila de evaluare a fișei de caracterizare psihopedagogică a colectivului de elevi

Descriptori de performanță	Foarte bine (10-9)	Bine (8-7)	Satisfăcător (6-5)
Corectitudinea calculării datelor	Datele sunt calculate corect	La calcularea datelor sunt prezente greșeli ne semnificative	Datele sunt calculate greșit
Identificarea statutului preferențial	Au fost identificați liderii formali și nonformali	Au fost identificați parțial liderii în cadrul grupului	Liderii nu au fost identificați
Identificarea indicilor sociometrici	Au fost identificați toți indicii sociometrici ceruți	Indicii sociometrici au fost identificați parțial	Indicii sociometrici nu au fost identificați
Elaborarea sugestiilor și recomandărilor pentru îmbunătățirea relațiilor de grup	Sunt prezentate sugestii și recomandări argumentate pentru elevi, profesori, diriginți	Sunt prezentate sugestii, recomandări, dar argumentate insuficient	Sugestiile și recomandările lipsesc

Caracteristica studentului stagiar

Cerințe pentru elaborarea caracteristicii studentului stagiar:

- Prezența antetului cu datele instituției.
- Aprecierea competențelor profesionale ale studentului.
- Confirmarea caracteristicii de către educatorul mentor, prin:
 - Semnătura și datele de contact ale educatorului
 - Aprecierea, cu titlu de recomandare a activității studentului stagiar.
 - Aplicarea ștampilei instituției.

Model de prezentare a lucrării practice nr.1

Foaia de titlu

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
Departamentul Psihologie

Lucrare practică la psihologie

Nr.1

Observația psihopedagogică

Perioada de realizare de la _____ până la _____

Studentul: Numele, prenumele

Facultatea, anul, grupa

Coordonator:

Numele, prenumele

Chișinău, anul

Prezentarea propriu-zisă a lucrării practice

1. Scopul observației
2. Grila de observație
3. Protocolul de observație (prezentarea detaliată a fiecărui component)
4. Concluzii

Procedura de realizare a observației psihopedagogice

Observația psihopedagogică presupune urmărirea atentă a elevului în contexte spațiotemporale concrete: în clasă în timpul orelor; în pauze; în curtea școlii; pe stradă; în cantină; sau în cursul convorbirilor; în timpul probelor de evaluare; în cadrul activităților extrașcolare; în timpul comunicării și interrelaționării cu ceilalți copii din clasă etc.

În activitatea cadrului didactic se utilizează atât observația empirică – urmărirea curentă a persoanei pe fondul activității generale – cât și cea științifică – verificarea obiectivității, semnificației, relevanței pentru personalitatea în ansamblu a unor fapte, în general critice, empiric surprinse sau presupuse.

În cadrul practicii de inițiere în psihologie studentul va realiza observația profesionistă, adică cea științifică, care se deosebește de observația empirică – întâmplătoare, insuficient controlată, fragmentară, părtinitoare. Această activitate presupune din partea studentului următoarele:

- asimilarea fundamentelor teoretice ale observației psihopedagogice;
- respectarea riguroasă a principiilor teoretice ale observației ca metodă de cunoaștere a elevului – condiții, etapele de realizare;
- repetarea observației până la eliminarea incertitudinilor evidente și chiar critic autoinduse de către subiectul cunoașterii pentru creșterea deliberată a gradului de obiectivitate a cunoașterii.

De obicei, observația științifică are ca punct de pornire o observație ocazională, întâmplătoare, a unui fenomen care se deosebește de cele obișnuite. De exemplu, se sesizează că într-o clasă de elevi, în care existau relații armonioase/prietenoase, între elevi s-a declanșat un conflict. Observarea întâmplătoare a conflictului determină efectuarea unor observații științifice (planificate, sistematice) pentru a-i depista cauza.

Condițiile/cerințele promovării observației:

- stabilirea concretă a scopului și a obiectivelor urmărite;
- elaborarea unui plan de observație (se delimitează câmpul observației, unde și când se va efectua, cât timp va dura etc...);
- elaborarea grilei de observație, ce conține faptele/comportamentele ale căror apariție, evoluție și/sau dinamică sunt relevante pentru descrierea dimensiunii de personalitate precizată în scopul observației;
- consemnarea imediată a celor observate, întocmindu-se un protocol al observației;
- desfășurarea observației în condiții cât mai variate;
- efectuarea unui număr optim de observații;
- observația să fie maximal discretă (persoana în cauză să nu-și dea seama că este observată).

Etapele de realizare a observației psihopedagogice

Observația psihologică este o activitate discursivă care se realizează în mai multe faze succesive, precum: pregătirea observației, observarea propriu-zisă și prelucrarea datelor observației.

I. Pregătirea observației

- 1) În primul rând se precizează scopul concret al observației. Acesta devine principiu organizator al desfășurării activității. De exemplu, ca scop al observației poate servi:
 - surprinderea dominantei temperamentale a elevului;
 - identificarea manifestărilor emoționale tipice ale elevului în situații critice;
 - surprinderea unor calități senzoriomotorii;
 - surprinderea capacităților cognitive (facultăților mintale) ale elevului: capacitatea de înțelegere, priceperea de a compara, de a analiza, a sintetiza; capacitatea de memorare, capacitatea de reproducere a informației etc.;

- identificarea motivației pentru învățare: intenția de a cunoaște, încadrarea în cadrul activităților școlare, participarea activă, satisfacție de reușita școlară;
- depistarea relațiilor interpersonale;
- surprinderea abilităților de comunicare și manifestării inițiativei, tendința spre lider;
- depistarea gradului de concentrare a atenției la diverse tipuri de lecții și activități: capacitatea de concentrare, distribuirea, comutarea.

2) Se decide exact ce se va observa. În orice activitate persoanele manifestă atât de multe comportamente încât nu pot fi observate toate. Din acest motiv este necesară limitarea la un număr redus de *categorii de comportamente*.

Se face o listă de segmente de comportament observabile care se numesc **unități de comportament**, adică faptele supuse observării: manifestări motorii, manifestări fiziologice, tendințe de apropiere/distanțare de ceilalți, frecvența/intensitatea/tipul manifestărilor verbale, comportamentele nonverbale (mimică și gestică), dominantă atitudinilor de aprobare/contestare/negare a unor valori, gradul de implicare în activitate, capacitatea de concentrare, entuziasmul cu care lucrează etc.

Această listă se numește **grilă de observare**, în cadrul căreia se fac înregistrările în timpul realizării observației. Pentru realizarea grilei de observație studentul se va documenta suplimentar cu literatura de specialitate în ceea ce privește tema aferentă scopului propus pentru observație.

Exemplu de grilă de observație

Nr.	Fapte de conduită sau unități de comportament
1.	Abandonează nejustificat activitatea
2.	Realizează sarcinile cu entuziasm
3.	Se decide greu pentru acțiune
4.	Execută activitatea în tăcere
5.	Gesturile și cuvintele sunt aproape absente
6.	La fiecare succes exclamă de bucurie, bate din palme
7.	Se sustrage la orice excitant
8.	Pune multe întrebări
9.	Are tendință de a supraestima sarcina de lucru
10.	Are dificultăți când trebuie să stea în liniște
11.	Se lasă distrat ușor de stimuli exteriori
12.	Nu urmează indicațiile profesorului
13.	Greu își menține atenția pentru un timp îndelungat
14.	Este agitat și are o activitate motorie exagerată

3) Se delimitează câmpul observației și numărul de observații, în funcție de posibilitățile reale ale circumstanței școlare și în funcție de capacitățile de percepție a observatorului. În cadrul practicii de inițiere în psihologie studentul va realiza procesul de observație timp de șapte zile asupra unui singur subiect în cadrul diferitor activități: lecții, activități nonformale, etc.

II. Observarea propriu-zisă presupune aplicarea proiectului elaborat în etapa anterioară. Utilizarea metodei de observație, nu permite schimbarea „din mers” a elementelor precizate în etapa de pregătire. În cazuri speciale se impune consemnarea tuturor faptelor, care ar conduce la o asemenea decizie, pentru a se lua în considerare la prelucrarea datelor observației.

III. Prelucrarea datelor observației este etapa în care se stabilesc relevanțele datelor consemnate în raport cu scopul urmărit. Principalele operații întreprinse sunt *analiza* fiecărei unități de comportament, *compararea* acestora, *sintetizarea* elementelor comune atunci când faptul urmărit se manifestă dar și a eventualelor condiții atunci când faptul așteptat nu apare, *generalizarea* elementelor cu apariții semnificative (frecvență, intensitate, caracter surprinzător etc.), reținerea pentru alte interpretări a datelor consemnate de care s-a făcut abstracție datorită nerelevanței în raport cu obiectivul urmărit prin cunoașterea descriptivă, dar cu potențial informativ pentru demersurile complementare ale cunoașterii psihopedagogice în ansamblu.

Rezultatele observației vor fi incluse în **protocolul de observație**:

- *descrierea contextului*: data, timpul, spațiul, ambianța fizică, tipul activității;
- *descrierea subiectului*: sex, vârstă, etnie, aspect fizic, îmbrăcăminte;
- *descrierea acțiunilor și a conduitelor subiectului*: a comportamentelor verbale și non-verbale, motorii, expresiv-emoționale etc.;
- *interpretarea situației* (încercarea studentului/observatorului de a înțelege ce înseamnă situația pentru subiectul supus observării);
- *interpretări alternative ale situației* (aceasta furnizează motive pentru concluziile la care se va ajunge);
- *descrierea unor trăiri și sentimente ale observatorului pe parcursul observației*, care ar putea servi interpretării celor observate.

IV. Concluzii

Studentul prezintă protocolul de observație, la care se anexează grila de observație cu care s-a lucrat în toată perioada de desfășurare a observației și concluzia.

Model de prezentare a lucrării practice nr.2

Foaia de titlu

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Departamentul Psihologie

Lucrare practică la psihologie

Nr.2

**Elaborarea profilului de personalitate
al elevului**

Perioada de realizare de la _____ până la _____

Studentul: Numele, prenumele

Facultatea, anul, grupa

Coordonator:

Numele, prenumele

Chișinău, anul

Prezentarea propriu-zisă a lucrării practice

Conținutul lucrării

1. Scopul lucrării
2. Perioada de realizare
3. Desfășurarea lucrării
 - a) Determinarea tipului predominant de temperament
 - b) Identificarea principalelor trăsături de caracter
 - c) Identificarea aptitudinilor specifice subiectului cercetării (prin aplicarea metodei convorbirii sau anchetării)
4. Concluzii și recomandări

Procedura de realizare a profilului de personalitate

Psihologia desemnează prin termenul de personalitate subiectul uman considerat ca unitate bi-opsihosocială, ca purtător al funcțiilor epistemice, pragmatice și axiologice. În accepțiune mai largă, termenul de personalitate denumește ființa umană considerată în existența ei socială și înzestrarea ei culturală. Personalitatea constituie elementul stabil al conduitei unui subiect uman, ceea ce îl caracterizează și îl deosebește de alții. Ea este rezultatul îmbinării originale a dispozițiilor înnăscute, ereditare cu cele dobândite, urmare a influențelor mediului, a educației.

G. Allport definește personalitatea ca o unitate a sistemelor dinamice prin care se efectuează o adaptare originală, iar R. Cattell o definește ca un sistem al deprinderilor proprii subiectului, care permite o previziune asupra comportamentului acestuia.

Personalitatea umană cuprinde trei compartimente care se întrepătrund și anume: temperament, caracter și aptitudini.

Temperamentul este *latura dinamico-energetică a personalității* cu caracter înnăscut care structurează din punct de vedere formal conduita umană. Temperamentul constituie cea mai expresivă latură a personalității umane, însușirile temperamentale punându-și amprenta asupra tuturor manifestărilor psihocomportamentale. Însușirile temperamentale se manifestă pregnant în conduită încă de la naștere și rămân constante de-a lungul vieții, deoarece au un caracter înnăscut.

Caracterul reprezintă *latura relațional-valorică a personalității*, este un ansamblu de atitudini și valori, el reunește însușiri sau particularități privind relațiile pe care le întreține subiectul cu lumea și valorile după care se conduce. Caracterul este totalitatea însușirilor psihice esențiale și stabile care se exprimă în valorile promovate și prin atitudinile (comportamentul) omului în raport cu diferite domenii ale vieții sociale și în raport cu sine. El este o formațiune superioară la structurarea căruia contribuie trebuințele umane, motivele, sentimentele superioare, convingerile morale, aspirațiile și idealul, concepția despre lume și viață. Comparativ cu temperamentul, caracterul este o instanță de control și valorificare.

Aptitudinile constituie *latura instrumentală și executivă a personalității*, sunt subsisteme sau sisteme operaționale, superior dezvoltate, care mijlocesc performanțe supramedii în activitate. Aptitudinea arată ce poate individul și nu ceea ce știe el. Clasificarea aptitudinilor se realizează după gradul de complexitate: **aptitudini simple** (auzul muzical, finețea simțului gustativ, fidelitatea memoriei etc.), **aptitudini complexe**: a) *aptitudini speciale* (aptitudini muzicale, aptitudini tehnice, aptitudini sportive, aptitudini pedagogice, aptitudini plastice); b) *aptitudini generale* (spiritul de observație, capacitatea de învățare, inteligența etc.).

Etapele realizării lucrării

1. Selectarea subiectului cercetării

2. Determinarea tipului de temperament

Pentru a identifica un tip temperamental sau altul, în activitatea și viața cotidiană putem găsi situația care să aibă caracterul de test, de exemplu: o situație tipică de așteptare, o situație competițională, o activitate cuprinzând un element de dificultate și imprevizibil (de exemplu, un traseu mai dificil de excursie), o sarcină de reprezentare a colectivului într-o confruntare de opinii sau în fața autorității etc.

Asemenea situații conțin indici de temperament pe care îi putem sistematiza într-un tabel de analiză a comportamentului, arătând în dreptul faptelor de conduită ipotezele plauzibile cu privire la

categoria prezumtivă de temperament. Se notează cu 2 temperamentul cel mai plauzibil (aproape sigur), cu 1 încadrarea doar plauzibilă în analiza unui caz sau altul (ar putea fi) și cu 0 lipsa oricărei referințe la temperamentul dat. Tabelul următor reprezintă o grilă de evaluare a temperamentelor și servește drept cardru de referință pentru un act de identificare a temperamentului unei persoane concrete. Consultarea lui trebuie să vă ofere răspunsuri la întrebări de felul: Situația de comportament prezentată, de exemplu itemul 5 (Grăbit în acțiune, execuția lipsită de acuratețe mai ales spre sfârșit) cărui temperament îi este aproape? Temperamentului coleric, potrivit tabelului. De asemenea, examinând tabelul, vom mai observa că punctajul maxim pe care îl poate obține temperamentul coleric e de 12 puncte, cel sangvinic – 10 puncte, cel flegmatic – 8 puncte și cel melancolic – 21 puncte. Cu cât punctajul obținut de cineva în coloana „coleric” e mai aproape de 12, cu atât vom fi mai îndreptățiți să-l categorisim drept coleric etc. Tabelul mai informează care situație de comportament (item) corespunde unui temperament anume și în ce măsură (2 – în măsură mare, 1 – în măsură mică și 0 – deloc). Acest tabel este o grilă de referință pentru temperamente. Dacă dorim să-l utilizăm ca instrument de diagnosticare a temperamentelor la persoane concrete, va trebui să „înălțăm” partea completată cu cifre. Determinarea temperamentelor se face cu tabele în alb. (Testul este prezentat în Anexa 5).

Însumând pe coloane clasificările prezumtive se va putea conchide asupra apartenenței individului la un tip temperamental sau altul.

3. Identificarea unor trăsături de caracter

Pentru a determina unele trăsături de caracter studentul va aplica următoarele teste:

- *Autoaprecierea personalității* (Anexa 6).
- *Repere caracteriale* (Anexa 7).
- *Sunteți mulțumit de dumneavoastră înșivă?* (Anexa 8).

4. Identificarea aptitudinilor specifice individului supus cercetării

Pentru a identifica aptitudinile generale sau specifice, studentul va aplica metoda convorbirii sau anchetei.

Convorbirea este o discuție angajată între cercetător și subiectul investigat, care presupune:

- relația directă, de tipul față în față, între cercetător și subiect;
- schimbarea locului și rolurilor partenerilor (cel care a întrebat poate să și răspundă, cel care a răspuns poate să și întrebe);
- sinceritatea deplină a subiectului, evitarea răspunsurilor incomplete, de fațadă, a celor care tind a-l pune într-o lumină favorabilă, a deformărilor voluntare;
- existența la subiect a unei oarecare capacități de introspecție și autoanaliză, evaluare și autodezvăluire;
- abilitatea cercetătorului pentru a obține motivarea subiecților, angajarea lor în convorbire;
- prezența la cercetător a unor capacități de tipul: gradul crescut de sociabilitate, empatie etc.

Convorbirea permite sondarea mai directă a vieții interioare a subiectului, a intențiilor ce stau la baza comportamentului, a opiniilor, atitudinilor, intereselor, convingerilor, aspirațiilor, conflictelor, prejudecăților și mentalităților, sentimentelor și valorilor subiectului.

Ancheta ca metodă de cercetare psihologică, diferită de ancheta judiciară sau ziaristică, presupune recoltarea sistematică a unor informații despre viața psihică a unui individ sau a unui grup social, ca și interpretarea acestora în vederea desprinderii semnificației lor psihocomportamentale. În cercetarea psihologică sunt utilizate două forme ale acestei metode: *ancheta pe bază de chestionar* și *ancheta pe bază de interviu*.

5. Elaborarea profilului de personalitate al elevului pe baza informației acumulate în urma aplicării metodelor de investigație

6. Formularea concluziilor și recomandărilor

FIȘĂ DE ASISTENȚĂ LA ORE

Data _____ clasa _____ obiectul _____ profesor _____

Numele, prenumele elevului/ei _____

Scopul _____

Nr. d/o		Aprecierea	Observații
I. Activitatea de învățare			
1.	manifestă activism		
2.	este atent/ă		
3.	este perseverent/ă		
4.	înțelege și realizează sarcina		
5.	manifestă responsabilitate		
6.	reacționează la observații		
7.	adrează întrebări de clarificare		
8.	deține deprinderi de activitate independentă		
II. Relații cu colegii			
1.	statutul elevului/ei în clasă: lider, preferat, acceptat, respins, izolat		
2.	atitudinea elevului față de colegii săi:		
	a) prietenos/oasă		
	b) tolerant/ă		
	c) cooperant/ă		
	d) indiferent/ă		
	e) agresiv/ă		
	f) violent/ă		
III. Relații cu profesorii			
1.	atitudine prietenoasă		
2.	atitudine politicoasă		
3.	rezervat		
4.	lipsa de contact		
5.	brutal/ă		
6.	impertinent/ă		

IV. Comportamentul/conduita			
1.	respectă Regulamentul intern al instituției de învățământ		
2.	disciplinat/ă		
3.	stăpânire de sine		
4.	absentează frecvent de la ore		
5.	provoacă situații conflictuale		
6.	limbaj vulgar		
V. Motivația			
1.	prezența motivației		
2.	manifestă interes		
3.	curiozitate		
4.	mobilizare		
5.	răbdare		
6.	cu inițiativă		
VI. Starea emoțională			
1.	dispoziția		
2.	emotivitatea		
3.	stabilitatea emoțională		
4.	reacții afective		
VII. Alți indicatori			

Alte observații _____

CHESTIONAR PENTRU EVALUAREA RISCULUI DEZADAPTĂRII ȘCOLARE

(E.R.D.S)

Nume _____ Prenume _____

Încercuiește: M F

Școala _____ Clasa _____ Data _____

Citiți cu atenție enunțurile de mai jos și notați în foaia de răspuns modul în care vă caracterizați fiecare dintre acestea. Dacă enunțul vi se pare mai degrabă adevărat marcați în dreptul său căsuța corespunzătoare răspunsului „Da”, dacă enunțul vi se pare mai degrabă fals marcați căsuța corespunzătoare răspunsului „Nu”, iar dacă nu sunteți hotărât asupra unui răspuns sau considerați că vă situați între alternativele propuse marcați căsuța corespunzătoare răspunsului „?”.

		Da	Nu	?
1.	Sănătatea mea îmi permite să răspund cerințelor impuse de școală			
2.	În general, activitatea de la școală și ceea ce mi se cere să fac în afara ei mă obosește			
3.	De obicei, înțeleg bine și ușor ceea ce mi se cere să învăț			
4.	Când învăț mă bazez în majoritatea situațiilor pe memorie			
5.	Când învăț mă bazez pe imaginație și gândire			
6.	Îmi place să fiu elev			
7.	Cred că a fi elev este cea mai potrivită îndeletnicire pentru vârsta mea			
8.	După o întrerupere mai îndelungată doresc să încep școala			
9.	Doresc să-mi continui studiile			
10.	Sunt mulțumit de rezultatele mele la învățătură			
11.	Ceea ce învăț la școală mi se pare a fi util			
12.	Majoritatea disciplinelor studiate la școală mi se par interesante			
13.	Școala mea este atractivă (frumoasă, plăcută, confortabilă, curată)			
14.	Regulamentul școlar îmi asigură un grad satisfăcător de libertate			
15.	Orarul săptămânal este încărcat			
16.	Orarul zilnic este echilibrat și diversificat			
17.	Exigențele de activitate în afara orelor mi se par mult prea ridicate			
18.	În activitatea școlară se ține prea puțin seama de preocupările noastre în domeniul literaturii, muzicii moderne, sportului etc.			
19.	În general, orele mi se par plictisitoare			
20.	De obicei, îmi aleg prietenii dintre colegii de clasă			

21.	Colegii mei mă acceptă așa cum sunt			
22.	Majoritatea colegilor mei sunt agreabili			
23.	În situații critice, am simțit colegii mei aproape de mine			
24.	De obicei, profesorii se ocupă cu fiecare dintre noi la fel			
25.	Majoritatea profesorilor sunt corecți în notare, responsabili în toate aprecierile pe care le fac			
26.	Profesorii mei sunt persoane agreabile			
27.	Profesorii mei sunt persoane respectabile			
28.	Profesorii mei sunt buni specialiști			
29.	Profesorii mei sunt pasionați de munca cu elevii			
30.	Profesorii mei sunt interesați de reușita mea în viață			
31.	Familia mea mă încurajează să învăț			
32.	Părinții mei sunt interesați de notele mele			
33.	Părinții mei sunt interesați de toate preocupările mele			
34.	Familia mea îmi asigură mijloacele materiale pentru a învăța fără griji			
35.	Simt autoritatea familiei în tot ce întreprind			
36.	Îmi aleg prietenii dintre persoanele din afara clasei			
37.	Mă simt mai bine cu prietenii din afara clasei			
38.	Discut și învăț lucruri mai noi și mai interesante de la prietenii din afara clasei			
39.	Mai degrabă citesc cărți sau reviste (urmăresc spectacole, frecventez locuri) recomandate de prieteni sau colegi, decât de profesori			
40.	Lipsește foarte rar de la școală și atunci numai din considerații obiective			

Tabelul factorilor

Itemii sunt relevanți pentru cinci categorii de factori de influență a adaptării școlare identificați în baza analizei sistemice prezentate de T. Kulcsar (1978). Spre deosebire de modelul propus, factorul „profesor” a fost inclus în categoria relațiilor școlare. S-au reținut:

- Autopercepția (Ap) – cuprinde propozițiile de la 1 la 10 care privesc: starea de sănătate a elevului, rezistența la oboseală și particularitățile psihologice reflectate în activitatea școlară.
- Percepția factorilor pedagogici (Pp) – cuprinde propozițiile de la 11 la 19 care privesc: disciplinele studiate, metodele didactice folosite, organizarea activității școlare.
- Percepția relațiilor interpersonale în școală (Prs) – cuprinde propozițiile de la 20 la 30 care privesc: relațiile elev-elev, elev-profesor.
- Percepția influențelor familiale asupra activității școlare (Pif) – cuprinde propozițiile de la 31 la 35 care privesc: condițiile materiale, atitudinile în familie față de activitatea școlară a elevului.
- Percepția influențelor extrașcolare (Pies) – cuprinde propozițiile de la 36 la 40 care privesc relațiile elevului cu persoane/grupuri din afara școlii.

Prelucrarea datelor

Se aplică grila de corectare (Figura 1) și se notează punctajul corespunzător fiecărui răspuns. Se adună punctele astfel obținute pe cele cinci categorii de factori și se înscriu în tabelul factorilor (a se vedea Tabelul); de asemenea, se calculează punctajul general.

	Da	Nu	?		Da	Nu	?		Da	Nu	?
1	0	2	1	2	2	0	1	3	0	2	1
4	2	1	0	5	0	2	1	6	0	2	1
7	0	2	1	8	0	2	1	9	0	2	1
10	0	2	1	11	0	2	1	12	0	2	1
13	0	2	1	14	0	2	1	15	2	0	1
16	0	2	1	17	2	0	1	18	2	0	1
19	2	0	1	20	0	2	1	21	0	2	1
22	0	2	1	23	0	2	1	24	0	2	1
25	0	2	1	26	0	2	1	27	0	2	1
28	0	2	1	29	0	2	1	30	0	2	1
31	0	2	1	32	0	2	1	33	0	2	1
34	0	2	1	35	2	0	1	36	2	0	1
37	2	0	1	38	2	0	1	39	2	0	1
40	0	2	1								

Figura 1. Grila de cuantificare ERDS

Tabel de consemnare a rezultatelor

Factor	Ap	Pp	Prs	Pif	Pies
Interval	1-10	11-19	20-30	31-35	36-40.
Puncte					
Total					

Evaluarea fiecărui factor este redat pe grila de reprezentare a ponderii factorilor pentru a obține histograma acestora (Figura 2).

	Ap	Pp	Prs	Pif	Pies
100%	20	18	22	10	10
75%	15	13	16	8	7
50%	10	9	11	5	5
25%	5	4	5	3	3
0%					

Figura 2. Histograma de reprezentare a ponderii factorilor

De exemplu, pentru un total de 8 puncte la factorul autopercepție ponderea este de 40% (9 puncte din 20 posibile); se trasează o linie orizontală pe spațiul factorului Ap din grilă, în dreptul valorii 40%. Se hașurează intervalul dintre această linie și baza grilei. La fel se procedează cu celelalte valori, determinând ponderea punctelor fiecărui factor în raport cu maximum posibil pentru fiecare. Histograma astfel obținută, vizualizează factorul dominant al riscului subiectiv de inadapta-re, de asemenea, ponderea fiecărui factor în raport cu acesta.

Interpretarea rezultatelor

Riscul dezadaptării este cu atât mai mare cu cât totalul general este mai mare.

În cazul în care totalul general nu depășește 20 de puncte și acestea sunt uniform repartizate între cei cinci factori, riscul de dezadaptare este neglijabil; el se prezintă la un prag care nu periclitează comportamentul de rol al elevului. Acesta se va adapta armonios mediului școlar, cu situațiile și cerințele specifice acestuia, fără un efort voluntar suplimentar și fără a genera refulări periculoase.

Când totalul general este cuprins între 20 și 30 de puncte sau sub 20, dar distribuite între maximum doi factori, comportamentul adaptativ școlar este periclitat sub aspectul performanței, a stării afectiv-motivaționale și atitudinală a elevului, devenind un factor de risc și pentru celelalte roluri, pentru comportamentul adaptativ global.

Dacă autopercepția deține cea mai mare pondere, atunci se recomandă un studiu psihologic de caz (consultarea unui psiholog în cazul autoaplicării chestionarului).

Dominanța factorului pedagogic (Pp) desemnează faptul că elevul întâlnește obstacole concrete, depășirea cărora cere un efort voluntar crescut. Efectele acestei solicitări pot fi compensate în școală prin relații interpersonale pozitive (Prs foarte mic) sau în afara școlii (Pif mic și/sau Pies mare) care desemnează familia, respectiv grupul extrașcolar stimulat, acesta din urmă impunându-se a fi atent analizat. În cazul în care nu se constată compensările menționate, insatisfacția prezintă risc de nuclearizare, sau se repercutează asupra performanței școlare. În situația în care performanța școlară este „salvată” de către subiect cu prețul unui efort voluntar suplimentar, insatisfacțiile sunt refulate, experiența negativă necompensată sau necompletată prin experiență pozitivă „intoxică” structurile profunde ale psihicului (inconștientul), marcând astfel comportamentul adaptativ global actual și/sau de perspectivă al subiectului.

Dominanța percepției negative a relațiilor interpersonale în școală (Prs) denotă insatisfacții de natură subiectivă, resimțite preponderent pe plan afectiv. Acestea au în general, o influență directă mai mică asupra performanței școlare, însă duc la căutarea unor relații extrașcolare, sau dacă acest lucru nu se întâmplă (valoare scăzută la Pies) constituie obiectul unor refulări ce marchează comportamentul adaptativ global, de perspectivă. Când dominanța cade pe percepția negativă a situațiilor familiale, pe complementaritatea cărora sistemul de învățământ contează, adaptarea se realizează pe seama dorinței și voinței de integrare și performanță a elevului.

Valoarea ridicată a atractivității ridicate a influențelor extrașcolare (Pies) reprezintă un factor de risc, dacă este privită din unghiul strâns al adaptării școlare. În cazul în care grupurile extrașcolare de referință au valori pozitive, ele favorizează adaptabilitatea globală a elevului, devenind indirect factori compensatori sau chiar stimulatori ai performanței școlare. Aceste grupuri reprezintă structurile neconvenționale în care adolescentul se poate defula, își poate experimenta unele atitudini, convingeri, comportamente noi.

Când totalul general depășește 60 de puncte se impune un studiu de caz, interpretarea analitică și aprofundarea psihologică a problemei. Sunt accesibile cabinetele școlare de consiliere sau orice serviciu specializat și autorizat pentru asemenea activități.

DETERMINAREA TIPULUI DE TEMPERAMENT

Nr.	Situatii tipice de comportament	Temperament			
		Coleric	Sangvinic	Flegmatic	Melancolic
1.	Dorește să fie primul care încearcă, îi place parcă să înfrunte necunoscutul	1	2	0	0
2.	Se decide greu pentru acțiune, are gesturi șovăielnice	0	0	1	2
3.	Își pierde răbdarea așteptând să-i vină rândul, se agită	2	1	0	0
4.	Este vădit emoționat înainte de probe	1	0	0	2
5.	E grăbit în acțiune, execuția e lipsită de acuratețe mai ales spre sfârșit	2	0	0	0
6.	Execută activitatea în ritm lent, dar cu destulă acuratețe	0	0	2	1
7.	Reacții motorii abundente, devine nervos când greșește, apar violențe verbale	2	0	0	0
8.	Execută activitatea în tăcere, gesturile și cuvintele sunt aproape absente	0	0	2	2
9.	Execută proba cu o încordare nervoasă, mobilizare excesivă în raport cu sarcina: tensiunea, pulsul de energie se descarcă la încheierea acțiunii	0	0	0	2
10.	Tendință de supraevaluare proprie și subestimare a sarcinii	2	1	0	0
11.	Tendință de supraestimare a sarcinii, dar de subapreciere personală	0	0	0	2
12.	În caz de eșec nu se dă bătut, persistă: reia proba de la capăt încurajându-se, duce la bun sfârșit sarcina	0	2	1	0
13.	În caz de eșec se pierde, are nevoie de încurajare pentru a relua lucrul	0	0	0	2
14.	Cu fiecare succes exclamă de bucurie, bate din palme	0	2	0	0
15.	Rămâne indiferent la reușită, schițează doar un zâmbet	0	0	2	0
16.	Abandonează la primul eșec, se închide în sine	0	0	0	2
17.	Abandonează când eșecurile se adună	2	0	0	0
18.	Tăcut în momente critice, prezintă reacții vegetative, dă semne de oboseală	0	0	0	2
19.	Derută emoțională sub presiunea timpului	0	0	0	2
20.	După terminarea lucrului relatează colorat cele petrecute	0	2	0	0
21.	Eșecul produce un sentiment de neîncredere de durată în fața sarcinilor eșuate	0	0	0	2
Punctaj		12	10	8	21

AUTOAPRECIEREA PERSONALITĂȚII

Citiți cu atenție adjectivele de mai jos referitoare la anumite trăsături de personalitate care vă pot caracteriza. Prima grupă cuprinde trăsături pozitive, iar a doua – trăsături negative.

Înșușiri pozitive

1. Activ-participativ
2. Altruist
3. Ambițios
4. Aptitudini profesionale deosebite
5. Autoexigent
6. Cooperant
7. Combativ
8. Comunicativ
9. Conștiincios
10. Creativ
11. Cult
12. Curajos
13. Diplomat
14. Disciplinat
15. Drept
16. Echilibrat
17. Entuziasmat
18. Inteligent
19. Lucid
20. Modest
21. Onest
22. Serios
23. Sincer
24. Spirit organizatoric
25. Vesel (bine dispus)

Înșușiri negative

1. Agasant
2. Arogant
3. Comod (superficial)
4. Conservator
5. Dezordonat
6. Dur (agresiv)
7. Incorect
8. Indisciplinat
9. Individualist
10. Impulsiv
11. Intrigant
12. Invidios
13. Lăudăros
14. Lingușitor
15. Lipsit de personalitate
16. Necomunicativ (nesociabil)
17. Neprincipial
18. Nerespectuos
19. Nervos
20. Orgolios
21. Ranchiunos
22. Repezit
23. Slugarnic
24. Subiectiv în aprecieri
25. Vulgar

Alegeți cât mai sincer posibil din fiecare grupă de înșușiri – adjectivele care considerați că vă caracterizează, scriind în dreptul lor cuvântul DA.

Calcularea și interpretarea rezultatelor

Pentru a putea constata dacă vă autoapreciați relativ corect, se poate aplica următoarea formulă clasică: $AP = \frac{n_a}{n_c}$, unde: AP – autoaprecierea personalității, n_a – numărul adjectivelor alese, n_c – numărul total de adjective.

Această formulă se poate aplica pentru fiecare grupă de adjective, rezultând doi coeficienți, unul pentru prima grupă, altul pentru cea de-a doua și AP_2 .

Pentru prima grupă:

- dacă AP_1 este apropiat de 1, vă apreciați necritic, vă referiți necritic la propria persoană, vă supra-apreciați;
- dacă AP_1 este apropiat de 0, vă apreciați hipercritic, vă subapreciați;
- dacă AP_1 este aproximativ 0,5, vă apreciați relativ corect.

Pentru a doua grupă:

- dacă AP_2 este apropiat de 1, vă supraapreciați;
- dacă AP_2 este apropiat de 0, vă subapreciați;
- dacă AP_2 este aproximativ 0,5, vă autoapreciați relativ corect.

REPERE CARACTERIALE

Acest chestionar contribuie la cunoașterea propriului dvs. caracter. Urmează să răspundeți cu DA sau Nu la fiecare întrebare. Sinceritatea absolută este o condiție esențială.

- A.** 1. Aveți simțul umorului?
 2. Sunteți sincer cu prietenii dvs. și aveți încredere în ei?
 3. Puteți să tăceți o oră și mai bine?
 4. Împrumutați cu plăcere lucrurile dvs. personale?
 5. Aveți mulți prieteni?
- B.** 1. Știți să vă distrați musafirii?
 2. Sunteți punctual?
 3. Reușiți să faceți economii?
 4. Vă place stilul sobru în vestimentație?
 5. Considerați că este necesară disciplina interioară?
- C.** 1. Vă manifestați în public antipatia față de o anumită persoană?
 2. Sunteți impulsiv?
 3. Aveți spirit de contradicție?
 4. Vă place să fiți în centrul atenției în societate?
 5. Ați observat că alții vă imită?
- D.** 1. Folosiți cuvinte grosolane care îi șochează pe interlocutorii dvs.?
 2. Obișnuiți să vă lăudați, în ajunul unui examen că sunteți perfect stăpân pe materie?
 3. Vă place să faceți morală, observații, etc.?
 4. Vă simțiți tentat să o faceți pe originalul pentru a vă uimi prietenii?
 5. Vă place să ironizați părerile altora?
- E.** 1. Preferați profesiile de jocheu, actor, crainic de televiziune, în locul celor de inginer, laborant, bibliograf?
 2. Într-o societate de oameni necunoscuți vă simțiți în largul dvs.?
 3. În orele libere vă place să faceți sport, în loc să stați liniștit acasă și să citiți o carte?
 4. Sunteți capabili să păstrați un secret?
 5. Vă place atmosfera de sărbătoare?
- F.** 1. În corespondența dvs., respectați cu strictețe regulile de ortografie?
 2. Vă pregătiți din vreme pentru distracțiile de duminică?
 3. Știți să țineți evidența cheltuielilor?
 4. Vă place să faceți ordine?
 5. Sunteți ceea ce se spune „prăpăstios”?

Interpretarea răspunsurilor se face în felul următor: dacă la majoritatea întrebărilor dintr-o grupă (A, B, C, D, E, F) ați răspuns DA, notați litera grupei respective; dacă predomină răspunsul NU, notați cu zero. Se formează mai multe combinații.

Răspunsuri

Făcând raportul dintre răspunsurile afirmative și cele negative, obțineți imaginea, este drept, destul de schematică a caracterului dvs.

Cum păreți celor din jur

A.O.O. – Sunteți considerat adesea un om pe care nu te poți bizui (deși în realitate sunteți doar puțin artificial). Sunteți vesel și comunicativ. Vă lăsați ușor antrenat de prieteni și de aceea păreți influențabil (în chestiunile importante însă, știți să vă arătați punctul de vedere).

A.O.C – Faceți impresia unui om dezghețat, uneori chiar nepoliticos. Tinzând spre originalitate, contraziceți pe alții și uneori pe dvs. înșivă, infirmând, la un moment dat, ceea ce altora ați afirmat. Păreți nepăsător, nepunctual. Dar când vreți, știți să fiți harnic, energic. Vă lipsește ceea ce se numește echilibru.

A.B.O. – Aveți toate motivele să vă bucurați, plăceți celor din jur, sunteți comunicativ, serios, respectați opinia altora, vă sprijiniți prietenii la nevoie. Dar nu-i ușor să vă câștige cineva prietenia.

A.B.C. – Vă place să-i dominați pe cei din jur, dar acest neajuns îl simt doar familia și prietenii. Față de ceilalți, vă stăpâniți. Enunțând o părere, nu vă gândiți la impresia pe care o va face asupra celor din jur. Aceștia vă evită uneori, din teama de a nu vă jigni.

O.O.O. – Sunteți o fire închisă și rezervată. Nimeni nu vă cunoaște gândurile. Sunteți greu de înțeles.

O.O.C. – Nu-i exclus să se spună despre dvs.: „Ce om imposibil”. Vă enervați interlocutorii, nu le îngăduiți să-și spună părerea, impunându-le-o pe a dvs., și nu faceți concesii.

O.B.O. – Oameni ca dvs. sunt în anii de școală elevi silitori, corecți, disciplinați și respectați, întotdeauna cu note bune. Cât prvește prietenii, unii vă consideră înfumurat, alții vă iubesc și sunt bucuroși să se numere printre apropiații dvs. Nu sunteți nici prea vorbăreț, nici lăudăros. Sunteți întotdeauna calm și sigur de dvs.

O.B.C. – Sunteți considerat un om căruia i se pare întotdeauna că e nedreptățit. Vă certați pentru fleacuri. Vi se întâmplă să fiți binedispus, dar rar. Păreți supărător și bănuitor.

Cum sunteți în realitate

O.O.F. – Sunteți mai curând timid; constatarea devine evidentă atunci când aveți de-a face cu oamenii pe care îi cunoașteți mai puțin. Sunteți cel adevărat numai în cercul familiei și al prietenilor. Prezența necunoscuților vă stingherește, dar căutați să vă ascundeți jena. Sunteți conștiincios și muncitor, aveți multe idei și intenții bune, dar modestia vă face să rămâneți în umbră.

O.E.O. – Sunteți foarte sensibil, vă place să discutați și să vă înconjurați de prieteni. Nu puteți suferi singurătatea, nici chiar atunci când trebuie să lucrați la ceva important. Spiritul de contradicție vă îndeamnă să faceți lucrurile altfel decât ceilalți, dar nu întotdeauna urmăriți acest îndemn, de foarte multe ori vă stăpâniți.

O.E.F. – Sunteți rezervat, dar nu timid, vesel, dar nu exuberant, respectuos. V-ați obișnuit să fiți lăudat, căci sunteți adesea. Ați dori să fiți pe placul celor din jur, dar nu faceți nici un efort în acest scop. Simțiți nevoia de a fi în societatea unor prieteni. Vă place să ajutați oamenii. Vi se poate reproșa uneori că „sunteți cu capul în nori”.

D.O.O. – Sunteți înclinat să emiteți și să apărați cu înverșunare părerile paradoxale. De aceea mulți nu vă agreează, se întâmplă ca până și prietenii să nu vă înțeleagă, dar nu vă pasă.

D.O.F. – Aveți un caracter dificil. Sunteți foarte încăpățânat. Nu suportați glumele la adresa dvs. Criticați adesea atitudinea altora și vă impuneți punctul de vedere cu dârzenie. Vă înfuriați dacă nu vi se dă ascultare; de aceea aveți puțini prieteni.

D.E.O. – Sunteți original, vă place să faceți senzație. Dacă vi se dă un sfat, procedați exact împotriva lui, pentru a vedea ce se întâmplă. Pe dvs. vă amuză, pe alții însă îi irită. Numai prietenii cei mai buni știu că, de fapt nu sunteți atât de încrezut cum păreți.

D.E.F. – Sunteți energic, vă simțiți pretutindeni în largul dvs. Sunteți comunicativ, dar se pare că societatea prietenilor vă satisface doar cu condiția ca să aveți dvs. rolul principal. Vă place să faceți pe arbitru în dispute și să organizați jocuri. Cei din jur vă recunosc autoritatea, deoarece în raționamentele dvs. există întotdeauna mult bun simț, însă tendințele dvs. moralizatoare sunt câteodată obositoare.

SUNTEȚI MULȚUMIT DE DUMNEAVOASTRĂ ÎNȘIVĂ?

Răspunsurile pe care le veți da cu maximă sinceritate la întrebările formulate în acest test vă vor ajuta să aflați dacă și în ce măsură sunteți mulțumit/nemuțumit de propria dvs. persoană.

1. V-ați gândit vreodată dacă v-ar plăcea să vă mai nașteți din nou și să luați viața de la capăt?
2. Aveți vreun hobby?
3. Când nu vă reușește ceva sunteți în stare să spuneți: „Asta mi se poate întâmpla doar mie”?
4. Vă face plăcere să aflați că sunteți invidiat?
5. Găsiți o oarecare consolare în faptul că și cunoștințelor dvs. li s-au întâmplat aceleași lucruri neplăcute ca și dvs.?
6. Vă deranjează dacă aflați că sunteți considerat un om plicticos, antipatic?
7. Suferiți când constatați că o anumită treabă a mers mult mai bine fără participarea dvs.?
8. Doriți deseori să câștigați o sumă mare de bani la loterie sau pronosexpres?
9. Vi se „accelerează” pulsul când aflați că rudele sau prietenii dvs. au făcut o cumpărătură scumpă?
10. Vă place să vă exprimați opiniile în prezența unui auditoriu mare?

Calcularea punctajului:

Acordați-vă punctajul în funcție de răspunsul pe care l-ați dat, în felul următor: 1) da – 4, nu – 16; 2) da – 18, nu – 5; 3) da – 6, nu – 12; 4) da – 16, nu – 2; 5) da – 3, nu – 12; 6) da – 18, nu – 5; 7) da – 2, nu – 16; 8) da – 4, nu – 2; 9) da – 1, nu – 12; 10) da – 16, nu – 3.

Interpretarea rezultatelor

Dacă ați totalizat peste **120 de puncte**, sunteți excesiv de mulțumit de dvs. și, indiscutabil, dovediți lipsă de spirit autocritic, precum și capacitate scăzută de autoevaluare realistă. De aceea, încercați să vă analizați cu ajutorul prietenilor și a celor apropiați dvs.

Dacă punctajul dvs. se situează **între 60 și 120**, aveți multă încredere în forțele proprii, fără ca aceasta să ducă la o mulțumire de sine excesivă, să vă facă încrezut(ă).

Un scor care se situează **sub 60 de puncte** arată că sunteți o persoană nemulțumită de ea însăși. Străduiți-vă să vă dobândiți încrederea în forțele proprii. Priviți cu atenție în jurul dvs.: s-ar putea să vă înșelați în ceea ce vă privește.

Model de prezentare a lucrării practice nr.3

Foaia de titlu

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
Departamentul Psihologie

Lucrare practică la psihologie

Nr.3

Caracteristica psihopedagogică a clasei de elevi

Perioada de realizare de la _____ până la _____

Studentul: Numele, prenumele
Facultatea, anul, grupa

Coordonator:
Numele, prenumele

Chișinău, anul

Prezentarea propriu-zisă a lucrării practice

1. Scopul lucrării
2. Perioada de realizare
3. Desfășurarea lucrării:
 - a. Elaborarea și aplicarea testului sociometric
 - b. Respectarea cerințelor în alcătuirea matricei sociometrice
 - c. Identificarea și calcularea corectă a indicilor sociometrici
 - d. Reprezentarea grafică a relațiilor interpersonale din interiorul grupului sub forma sociogramei.
4. Concluzii și recomandări

Procedura de realizare a lucrării practice nr.3

Cunoașterea colectivului de elevi nu presupune doar cunoașterea personalității membrilor lui, ci mult mai mult. Cunoașterea colectivului de elevi vizează surprinderea acelor caracteristici prin care se definește ca un tot, ca o unitate de sine stătătoare, ca un grup social.

Putem spune că identificarea unor trăsături personale oferă posibilitatea să înțelegem mai bine semnificația rolurilor pe care le joacă elevii, iar prin intermediul acestora să pătrundem în mecanismul procesului de interacțiune, mecanism care declanșează și determină caracteristicile colectivului ca un tot unitar. Cunoașterea poate parcurge și drumul invers, de la trăsăturile definatorii colectivului, prin intermediul comportamentelor ce rezultă din exercitarea rolurilor, la condițiile interne și particularitățile psihologice ale membrilor săi. În acest sens se poate spune că tehnicile sociometrice asigură o cunoaștere amănunțită mai ales a structurii informale/afective, dar și în mod indirect a caracteristicilor de personalitate a elevilor. Fiecare colectiv are structura sa proprie, care se manifestă diferit.

Studiul sociometric are o triplă orientare:

1. Cunoașterea de către diriginte/psiholog a relațiilor din cadrul colectivului.
2. Cunoașterea de către elevi a propriilor lor poziții în grup.
3. Îmbunătățirea relațiilor și a climatului psihosocial a grupului școlar prin acțiuni psihologice specifice.

Prin testul sociometric, ca instrument al metodei sociometrice, se pot determina:

- amplasamentul, statutul unui elev/student în câmpul relațiilor interpersonale (lider, popular, izolat, ignorat, respins, etc.);
- structura psihologică globală a grupului și a subgrupurilor;
- diversele centre de influență;
- percepția grupului față de un anumit membru;
- coeziunea de grup, etc.

Modalitatea de alcătuire, administrare, prelucrare, interpretare a testului sociometric, precum și prezentarea rezultatelor va fi redată sub forma unui algoritm, particularizat la colectivitatea urmărită.

Persoana care întreprinde ancheta concretă trebuie să fie cunoscută deja subiecților, fără să se afle însă în contact sistematic cu ei sau în raporturi ierarhice directe. Evident, urmează să se asigure anonimatul riguros al răspunsurilor și rezultatelor individuale, orice indiscreție față de membrii grupului sau față de cadrele ierarhice este contraindicată.

Etapele realizării lucrării

1. Cunoașterea etapelor de aplicare a tehnicii sociometrice.
2. Stabilirea grupului țintă.
3. Alcătuirea și aplicarea testului sociometric.
4. Completarea matricei sociometrice.
5. Identificarea și calcularea indicilor sociometrici.
6. Stabilirea statutului preferențial al subiecților, precum și a coerenței grupurilor.
7. Reprezentarea grafică a relațiilor interpersonale din interiorul colectivului sub forma sociogramei.
8. Elaborarea sugestiilor și a recomandărilor pentru îmbunătățirea relațiilor de grup.

În ceea ce privește cunoașterea psihologică a elevilor, a tinerilor, în general, testul sociometric poate furniza o informație prețioasă atât prin confruntarea datelor selective și perceptivă obținute în

anchetă, cât și prin totalizarea motivării alegerilor/respingerilor care denotă modul cum este proiectat în afară individul de către grupul său de apartenență. Informația ce se colectează pe această bază, poate fi utilizată în scop formativ: *se comunică persoanelor în cauză, individual, opinia colectivă despre ei, evitându-se, bineînțeles, orice nominalizare*. În cadrul unor convorbiri individuale, subiectul este făcut conștient de calități sau defecte pe care le ignoră, deși le posedă conform relatării grupului. În felul acesta, se scotează reducerea cotei de iluzie în percepția propriei poziții în grup sau se elimină anumite lacune perceptivă, ceea ce favorizează formarea unei imagini de sine mult mai juste.

Pentru încurajarea fenomenelor pozitive de grup și crearea unui colectiv puternic, profesorul dirigințe trebuie să cunoască temeinic viața grupului, relațiile interpersonale, prezența microgrupurilor, a individualităților. Din interacțiunea dintre membrii colectivului unei clase iau naștere atitudini de o mare variabilitate; se manifestă atracții și respingeri din înfruntarea cărora rezultă identitatea grupului.

Etapele tehnicii sociometrice

1. Testul sociometric.
2. Matricea sociometrică.
3. Indicii sociometrici.
4. Sociograma (reprezentarea grafică a relațiilor).

1. *Testul sociometric* este considerat instrumentul principal și punct de plecare în cunoașterea diferitelor aspecte a procesului de interacțiune ce se manifestă în colectiv. El oferă doar materialul brut în legătură cu aspectele relaționale ale elevului și ale grupului în totalitatea sa. Ulterior acest material se va prelucra și numai pe baza celor rezultate vom putea cunoaște aceste aspecte. Toate aprecierile, interpretările și rezultatele obținute în urma prelucrării sunt dependente de fidelitatea datelor oferite de test.

Fidelitatea depinde de sinceritatea răspunsurilor la întrebările testului, sinceritate care la rândul ei este determinată de felul în care a fost întocmit testul și de modul în care a fost aplicat.

Testul sociometric constă în formularea unor întrebări prin intermediul cărora se solicită fiecărui elev să-și exprime simpatiile și antipatiile față de ceilalți colegi ai săi. Foarte important este ca întrebările să aibă la bază criterii atent alese, care să fie în concordanță cu interesele, preocupările și aspirațiile tuturor elevilor, dar și cu interesele cercetării. Este necesar să li se ofere elevilor suficiente motive pentru a răspunde cât mai sincer. În cercetarea pe care am întreprins-o am folosit un test sociometric cu patru întrebări, solicitând elevilor să indice trei nume ale unor colegi pentru fiecare întrebare (a se vedea Anexa – testul sociometric). Aceste întrebări pot avea ca referință diverse aspecte sau domenii de interes: petrecerea timpului liber, participarea la sarcini profesionale, cooperarea în cadrul echipei sportive, etc. În cazul nostru întrebările nu s-au referit la un anumit aspect, ci s-a lăsat un criteriu general, tocmai pentru a acorda libertate elevilor, pentru ca aceștia în răspunsurile lor să nu fie restricționați.

La fiecare răspuns dat s-a urmărit și motivația, deoarece din aceste motivații se poate realiza într-o oarecare măsură evaluarea obiectivă a elevilor.

Etapele aplicării testului sociometric:

- a) membrii grupului primesc motivări, li se explică scopul cercetării:
 - fiecare își va cunoaște mai bine locul în grup;
 - în repartizarea anumitor sarcini se va ține cont și de preferințele interpersonale;
 - se va ține cont de relațiile sociopreferențiale și în structura formală a grupului;
- b) se obține încrederea subiecților în caracterul confidențial al răspunsurilor la întrebări;
- c) membrilor grupului li se distribuie formulare cu întrebări ce urmează a fi completate și se explică clar modul de completare;
- d) se precizează caracteristicile situației:
 - grupul în cadrul căruia se fac alegerile și respingerile;
 - sensul fiecărei întrebări;
 - limitarea la un anumit număr de răspunsuri, se recomandă 3 sau 5 răspunsuri în funcție de mărimea grupului;

- se explică faptul că poate răspunde atât cât corespunde preferințelor sale, dar să nu depășească numărul maxim indicat;
- se precizează faptul că ordinea preferințelor este o ordine valorică, cel de pe locul întâi să fie cel mai preferat, iar următorii în ordine descrescătoare;
- nu se impune o limită de timp pentru completare.

e) se recoltează răspunsurile.

Testul sociometric se poate folosi într-o cercetare transversală pentru a surprinde evoluția relațiilor colectivului. Astfel testul urmează a fi administrat periodic, iar rezultatele obținute să fie comparate între ele. Trebuie specificat faptul că reluarea testului la intervale prea scurte îi diminuează eficacitatea, subiecții orientându-se mai mult după răspunsurile anterioare, care sunt încă vii în memorie, decât după ceea ce simt în momentul respectiv. De asemenea, în cazul în care intervalele sunt prea mari riscăm să pierdem din vedere dependența strictă dintre fenomene.

2. Matricea sociometrică

Datele testului sociometric sunt înregistrate într-un tabel cu două intrări, unde atât pe verticală cât și pe orizontală sunt trecuți elevii din colectivul respectiv. Pe verticală se trec punctele atribuite din alegerile/respingerile colegilor nominalizați, iar pe orizontală percepțiile pozitive și negative atribuite de asemenea colegilor.

Matricea sociometrică este mai mult un instrument tehnic decât unul de cunoaștere. Ea facilitează descoperirea și ordonarea datelor brute pe care le oferă testul și asigură condițiile necesare pentru manipularea și prelucrarea lor.

Pe verticală se trec în ordine, corespunzător fiecărui elev, cu culoare roșie +3, +2, +1 puncte în dreptul colegilor aleși, preferați, iar cu culoare albastră -3, -2, -1 puncte în dreptul colegilor respinși, nominalizați la întrebarea a doua. Pe orizontală se trec percepțiile pozitive reprezentate prin cercuri roșii și percepțiile negative reprezentate prin cercuri albastre. Mai apoi, în capetele de tabel ale matricei sociometrice se calculează suma punctelor obținute din alegeri și respingeri și suma percepțiilor pozitive/negative.

Primul coleg ales la prima întrebare primește +3 puncte, al doilea +2 puncte, iar al treilea +1 punct. Primul coleg nominalizat la întrebarea a doua primește -3 puncte, al doilea -2 puncte, iar al treilea -1 punct (Anexa 2).

3. Indici sociometrici

Pe baza datelor brute rezultate din testul sociometric și trecute în matrice se pot calcula o mulțime de indici sociometrici. Prezentăm mai jos câțiva dintre cei mai importanți indici sociometrici:

a) indicele statusului sociometric, arată poziția ocupată de o persoană în cadrul grupului și se calculează după formula:

$I = n / (N - 1)$, unde n – numărul alegerilor primite de respectiva persoană, N – numărul membrilor grupului;

b) indicele expansivității sociometrice permite determinarea cantitativă a orientării individului spre membrii grupului prin luarea în calcul atât a expansivității pozitive, cât și a expansivității negative:

$$I = (E+) + (E-) = [(n+) / (N - 1)] + [(n-) / (N - 1)],$$

unde $(n+)$ – număr de alegeri emise;

$(n-)$ – număr de respingeri emise;

N – numărul membrilor grupului;

* acest indice măsoară și gradul de integrare a individului în grup – cu cât valoarea e mai mare, cu atât individul e mai bine integrat în grup.

c) indicele coerenței grupului exprimă, de asemenea, calitatea relațiilor sociometrice la nivelul grupului; cu cât valoarea indicelui este mai mare, cu atât grupul este mai coeziv:

$$I = R \times q / U \times p,$$

unde R – numărul alegerilor reciproce;

U – numărul alegerilor unilaterale;

$p = k / (N - 1)$, $q = 1 - p$;

k – numărul alegerilor permise;
d) indicele de statut preferențial al subiecților:
 $I = A - R/N - 1$;
unde A – alegeri;
R – respingeri
N – numărul membrilor grupului.

Prin această formulă se stabilește indicele de statut preferențial al subiecților. Statutele pot fi: pozitive, negative, zero, ceea ce indică existența unor subiecți populari, acceptați, indiferenți sau izolați afectiv (marginalizați) în cadrul grupului (Anexa 3).

4. Sociograma

Pe baza datelor cuprinse în matricea sociometrică putem întocmi sociograma care prezintă sub formă grafică relațiile interpersonale din interiorul colectivului. Ea scoate în evidență, printr-un mod grafic, nu doar locul fiecărui elev ci și diverse tipuri de rețele interpersonale. Aceste rețele se cuantifică în sociogramă prin diferite simboluri grafice.

Există două categorii de sociograme, individuale și colective. Primele nu sunt altceva decât un extras din sociograma colectivă și prezintă situația unui elev așa cum rezultă ea din totalitatea relațiilor cu ceilalți colegi.

O sociogramă se poate prezenta sub formă moleculară (asemeni legăturilor dintre molecule) sau sub formă „țintă” (relațiile sunt prezentate în cadrul unui număr de cercuri concentrice). Numărul cercurilor din care e formată „ținta” poate fi mai mic sau mai mare în funcție de numărul elevilor din clasă sau în funcție de distanța sociometrică dintre elevi.

Este recomandat un număr de cercuri impar, astfel încât cercul de nivel mediu (de ex, cercul 4 din 7) este nivelul corespunzător statutului sociometric nul. Cercurile din interior corespund nivelului de integrare, în care se află elevii cu punctajul total pozitiv, iar cercurile din exterior corespund nivelului de „neintegrare”, în care se află elevii cu punctaj total negativ (a se vedea Anexa 4).

Liderul informal al grupului (cu punctajul cel mai mare) este așezat în centrul cercului numărul 1 (cerc numerotat astfel de la interior spre exterior). Cu cât un elev are un punctaj mai mic, cu atât se depărtează mai mult de centrul cercului 1 sau chiar de grup (a se vedea Anexa 4).

Sociograma colectivă oferă posibilitatea cunoașterii structurii preferențiale ce se stabilește în interiorul colectivului, indicându-se în mod grafic cine cu cine relaționează din punctul de vedere al afinităților. În grafic alegerile sunt reprezentate prin săgeți de diferite culori. Relațiile reciproce apar ca o linie continuă dublă cu vârful spre ambele sensuri, în culoarea corespunzătoare.

Se pot realiza analize multiple și foarte complexe, cât și aprecieri calitative diverse în funcție de: numărul alegerilor/respingerilor, subgrupurile care se formează, statutul sociometric al elevilor ce fac parte dintr-un subgrup sau altul, distanța dintre ei, etc. Dacă un elev trimite alegeri spre colegi cu statut sociometric mare are altă semnificație decât un altul care trimite alegeri spre un coleg cu un statut sociometric mai mic. Putem să atribuim unui lider o semnificație pozitivă sau una negativă în raport cu poziția subgrupului din care face parte în cadrul colectivului clasei.

*Modele de teste sociometrice**Modelul 1***A.**

1. Mergi în tabără, iar în autocar au mai rămas trei locuri libere. Pe cine din clasa ta alegi să ocupe cele trei locuri rămase?

- a)..... +3
 b)..... +2
 c)..... +1

2. Mergi în tabără cu clasa ta, iar în autocar sunt mai puțin cu trei locuri decât elevi. Pe cine din clasa ta alegi să coboare și să rămână acasă?

- a)..... -3
 b)..... -2
 c)..... -1

Nume, prenumele.....

Clasa.....

Data

B.

1. Numește trei din colegii tăi, cu care ai dori să fii în grupa din laboratorul de chimie:

- a)..... +3
 b)..... +2
 c)..... +1

2. Indică trei din colegii tăi pe care nu-i dorești deloc alături de tine în grupa din laboratorul de chimie:

- a).....-3
 b).....-2
 c).....-1

Nume, prenumele.....

Clasa.....

Data

Motivați alegerea sau respingerea făcută.

Precizări:

- încercați să fiți foarte sinceri;
- răspunsurile vor rămâne secrete și nu vor influența în nici un fel relațiile voastre;
- lucrările trebuie semnate.

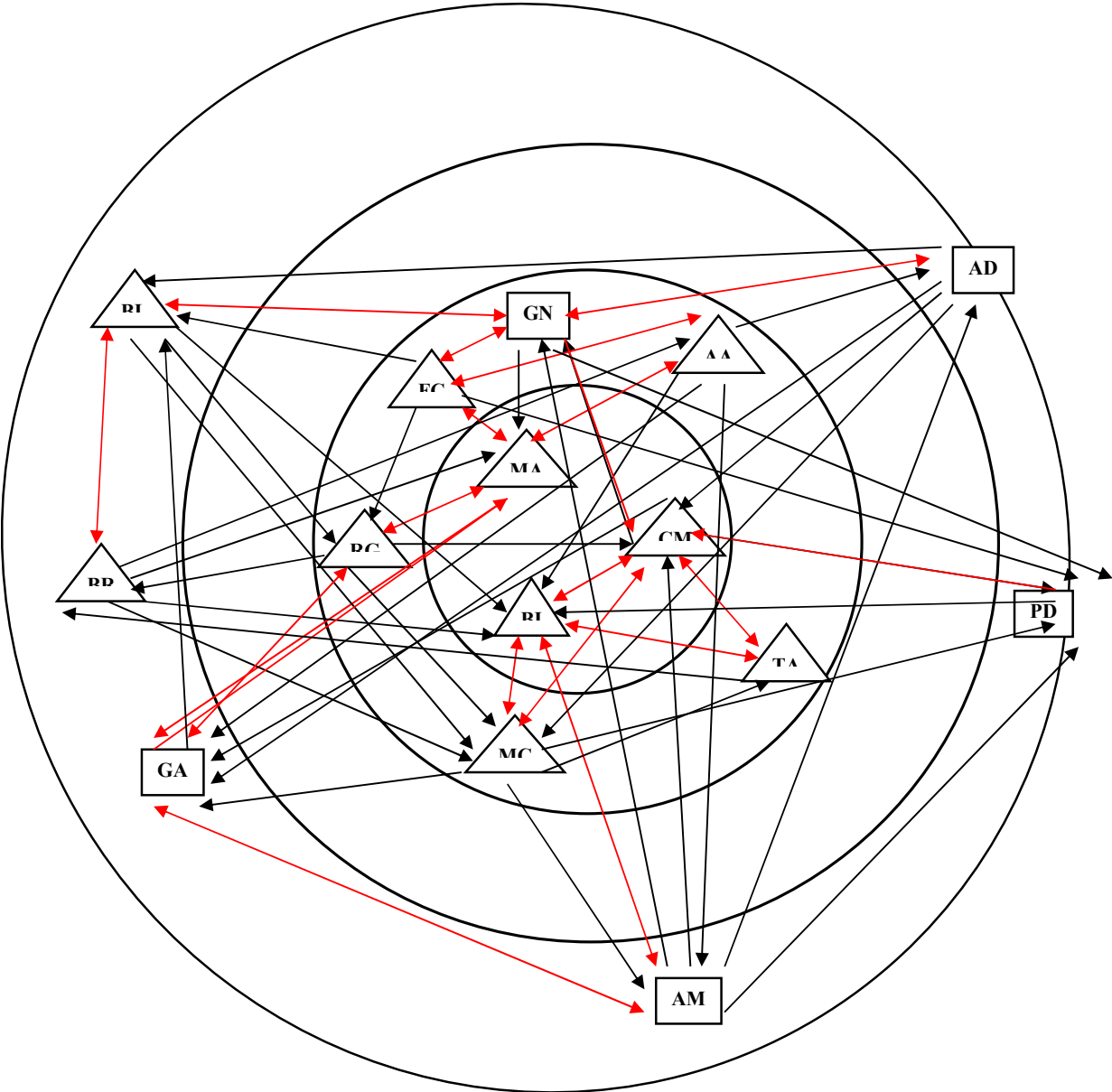
Matricea sociometrică

Elevi	A.A	A.M	A.D	B.F	B.I	B.L	B.R	C.M	C.D	F.C	G.A	G.N	M.A	M.C	P.D	R.G	R.C	Ț.A
A.A		-2	-1	-	+1	-	-	-	-	+3	-3	-	+2	-	-	-	-	-
A.M	-		-2	-	-3	-	-	-1	-	-	+2	+3	-	-	+1	-	-	-
A.D	-	-		-	-	-3	-	+1	-	-	+2	+3	-	-2	-	-1	-	-
B.F	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B.I	-	-3	-	-1		-	-	+3	-2	-	-	-	-	+1	-	-	-	+2
B.L	-	-	-	-3	+1		-2	-	-	-	-	-1	-	+3	-	+2	-	-
B.R	+2	-	-	-	+1	-3		-	-	-	-	-	+3	-1	-2	-	-	-
C.M	-	-	-	-	+3	-	-		-	-	-3	-1	-	+1	-2	-	-	+2
C.D	-	-	-	-	-	-3	-1	-		-2	+3	-	+1	-	+2	-	-	-
F.C	+3	-	-	-	-	-3	-	-	-		-	-1	+2	-	-2	+1	-	-
G.A	-	+2	-	-	-	-3	-	-	-	-		-	+1	-	+3	-2	-2	-
G.N	-	-	+2	-	-	-3	-	+1	-	-1	-		-2	-	+3	-	-	-
M.A	+3	-	-	-3	-	-	-	-	-2	+2	-1	-		-	-	+1	-	-
M.C	-	-1	-	-	+2	-	-	+3	-	-	-2	-	-		-3	-	-	+1
P.D	-	-	-	-1	+2	-2	-	+1	-	-	+3	-	-	-		-	-3	-
R.G	-	-	-	-	-	-	-1	+3	-	-	-3	-	+1	+2	-2		-	-
R.C	-	-	-	-	+3	-	-	-	-	+1	-3	-1	+2	-2	-	-		-
Ț.A	-	-	-	-3	+2	-	+1	+3	-2	-	-	-	-	-	-	-	-1	
A	8	2	2	0	15	0	1	15	0	6	10	6	12	7	9	4	0	5
R	0	6	3	11	3	20	3	1	6	3	15	4	2	5	11	3	6	0
ISP		-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5/1
	8/17	4/17	1/17	-	12/17	-	2/17	14/17	6/17	3/17	5/17	2/17	10/17	2/17	2/17	1/17	6/17	7
	0,17	-	-	11/17	0,7	20/17	-	0,82	-	0,17	-	0,11	0,58	0,11	-	0,05	-	0,2
		0,23	0,05	-0,64		-1,17	0,11		0,35		0,29			0,11	0,11	0,35		9

Tabel cuprinzând indicii de statut preferențial

Alegeri – respingeri	Nr. de subiecți cu aceleași preferințe	ISP	Valoare psihosocială de tip preferențial
14 12 10	1 1 1	0,82 0,70 0,58	POPULARI
8 5 3 2 1	1 1 1 2 1	0,47 0,29 0,17 0,11 0,05	ACCEPTAȚI
0	0	0	INDIFERENȚI
-1 -2 -4 -5 -6 -11 -20	1 2 1 1 2 1 1	-0,05 -0,11 -0,23 -0,29 -0,35 -0,64 -1,17	MARGINALIZAȚI

SOCIOGRAMA

Modelul 2

1. Aplicarea testului sociometric

– Se pune o întrebare pozitivă

(* Indică pe acei colegi din clasă după care ai regreta cel mai mult, dacă, în cazul plecării familiei lor în altă localitate, ar trebui să te desparți de ei și aceștia nu vor mai fi în clasă cu tine.) – *Liceu*.

(* Indică pe acei colegi din clasă cu care ți-ai dori cel mai mult să stai în bancă) – *Gimnaziu*.

– Se pune o întrebare negativă, dar formulată astfel, încât să nu creeze repulsie față de cineva.

(*Indică pe acei colegi din clasă după care ai regreta cel mai puțin, dacă, în cazul plecării familiei lor în altă localitate, ar trebui să te desparți de ei și aceștia nu vor mai fi în clasă cu tine. (Gândește-te la faptul că în clasă trebuie să realizezi o activitate. Cu cine ai dori cel mai puțin să lucrezi împreună ?)

N.P. _____

Scrie mai jos numele și prenumele
a trei persoane, cu care ai vrea
cel mai mult să stai în bancă:

1. _____
2. _____
3. _____

N.P. _____

Scrie mai jos numele și prenumele
a trei persoane, cu care ai vrea
cel mai puțin să stai în bancă:

1. _____
2. _____
3. _____

Prelucrarea cantitativă a datelor**2. Completarea matricei sociometrice****3. Calcularea indicilor**

I. Statutul sociometric $S_m X = \frac{\text{Alegeri primite de } X - \text{Respingeri primite de } X}{N-1}$

unde S_m – statutul sociometric;

X – elevul X ;

N – numărul total al membrilor din care este exclus X , la care se raportează calculul.

$-n$ → -1 – statut negativ;

0 – izolat ;

$0,0, \dots$ → $+ \dots$ – statut favorabil.

II Coeficientul de coeziune al grupului $\frac{\text{Suma alegerilor reciproce} \times 2}{N(N-1)}$

Ca rezultat răspunsul se va încadra în unul din intervale

$0,01 - 0,11$ – mică;

$0,25 - 0,35$ – medie sau mai jos de medie;

$0,35 - 0,75$ – bună.

4. Reprezentarea subiecților în sociogramă**Analiza calitativă a datelor**

1. Scrie lista elevilor în ordine descrescândă, în funcție de nr. de puncte + acumulate.

2. Concluzii și recomandări (În colectivul clasei Y s-a determinat:
liderul, preferații, respinșii, izolații, coeziunea, etc... recomandări dirigintelui, etc...).

MATRICEA SOCIOMETRICĂ

Scopul: studierea relațiilor interpersonale și dinamica relațiilor intragrup

Subiecții/Clasa: _____

Data examinării: _____

Studentul stagiar: _____

Pe cine alege	N/o	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Cine alege																			
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			
16																			
17																			
18																			
TOTAL ALEGERI „+”																			
TOTAL RESPINGERI „-”																			
TOTAL ALEGERI RE- CIPR.																			
TOTAL RESPINGERI RECIPR.																			

Notă. Dacă este necesară identificarea grupurilor și constanța acestora, datele vor fi plasate în trei matrice sociometrice diferite (câte una pentru fiecare întrebare).

FIȘA DE CARACTERIZARE PSIHOPEDAGOGICĂ A ELEVULUI

Caracteristica psihopedagogică a elevului este realizată de către studentul practicant în baza metodelor de cunoaștere a personalității aplicate în timpul stagiului de practică:

1. Observația psihopedagogică realizată atât în timpul lecției la disciplina predată, în timpul altor ore de studiu, în cadrul activităților extracurriculare și cele nonformale. În acest sens propunem fișa de asistență la ore (a se vedea Anexa 3).
2. Convorbirile și discuțiile realizate cu elevul.
3. Conversația cu o persoană terță despre educat (profesorul, dirigintele, psihologul școlar).
4. Analiza produselor activității elevilor (caietele, fișele de evaluare, lucrările realizate etc.) și a documentației școlare (registrele, fișele personale ale elevului etc.)
5. Aplicarea testelor psihologice destinate cadrelor didactice în vederea cunoașterii personalității elevului. Unul dintre ele sunt prevăzute în anexe. Nu se permite utilizarea testelor psihologice destinate activității psihologului școlar!

Administrarea testelor în acest ghid presupune respectarea obligatorie a următoarelor reguli:

- Respectarea formei standard de prezentare a probei;
- Citirea fidelă a instrucțiunilor de lucru;
- Controlul sever al timpului de lucru în cazul probelor contracronometru;
- Folosirea etalonului nealterat de cuantificare (reprezentare) a datelor;
- Interpretarea obiectivă dar optimistă a rezultatelor.

Modelul 1

A. Date generale:

Nume, prenume _____

Data nașterii _____ părinții (studii, loc de muncă) _____

Adresa _____

Mediul familial: familie complexă, lipsa unui părinte, părinți vitregi, frați, surori mai mari sau mai mici, alte persoane apropiate de familie; atmosfera și climatul educativ: înțelegere deplină între părinți, părinți și copii; familia în curs de disociere, dezorganizată; condițiile de viață și de muncă ale elevului: favorabile, satisfăcătoare, nefavorabile.

B. Date medicale

- dezvoltarea fizică și starea generală a sănătății.

C. Activitatea intelectuală (capacitățile cognitive și motivația învățării)

Percepția: *spiritul de observație*: foarte bun, bun, superficial, slab dezvoltat.

Atenția: capacitatea de a fi atent în timpul lecției, jocurilor și altor activități.

- Stabilitatea, capacitatea de concentrare, distribuirea.

Memoria: capacitatea de reproducere.

Gândirea: capacitatea de înțelegere, puterea de judecată, priceperea de a compara, de a analiza, de a sistematiza, de a selecta esențialul, de a stabili legături, funcționalitatea și operaționalitatea cunoștințelor dobândite; spiritul de cercetare.

Limbajul: vocabular bogat, exprimare ușoară, clară, coerentă; exprimare corectă, dar rezervată; vocabular redus, sărac; exprimare incorectă, anevoioasă, ticuri verbale.

Imaginația și creativitatea: capacitatea de a stabili corelații, manifestarea originalității; caracteristici: foarte bogată, de nivel mediu, redusă.

Motivația: intenția de a cunoaște, încadrarea în disciplină și conținutul activității; interes sporit pentru cunoaștere; nota meritată dorită; tendințe spre creativitate, descoperire; participare activă, perseverență, consecvență, satisfacție de reușita școlară.

Stilul de muncă: elevul lucrează: sistematic, temeinic, cu interes pentru cunoaștere și acțiune; organizat, ritmic, rămânând în limitele manualului; inegal, alternând pregătirea conștiincioasă cu

perioade de lenevie, inconsecvență, manipulează cu nota; nu învață sistematic, studiază numai pentru a obține note de trecere, are lacune mari în cunoștințe; caracteristici: foarte sânguincios, puțin sânguincios, superficial, leneș.

D. Conduita la lecții și în colectivul clasei:

Participarea la lecții: intervine cu completări; participă activ; are contribuții spontane; e greu antrenat, participă numai când este solicitat; liniștit, parcă e absent; răspunde numai în urma observațiilor repetate.

Disciplina la lecții: disciplinat; receptiv la observații și îndrumări; disciplinat numai în condiții de constrângere; nereceptiv la cerințe; nedisciplinat; gălăgios, antrenează și colegii în abateri; lipsește nemotivat de la ore.

Participarea la viața colectivului clasei: autoritar, bun organizator și animator; se integrează în colectiv, bun executant; rezolvă sarcinile fără inițiativă; se sustrage de la activități, lucrează din obligație; retras, izolat, nu se integrează în colectiv, nu participă la activități extrașcolare.

Aprecieri ale colectivului de elevi: bun coleg, sensibil la greutățile colegilor; apreciat pentru rezultatele la învățătură; preocupat mai mult de sine, egoist, individualist; neacceptat; respins de colectiv.

Propunem administrarea *Chestionarului pentru evaluarea riscului dezadaptării școlare (E.R.D.S.)* (Anexa).

E. Trăsături de personalitate

1. Tipul dominant de temperament:

– *Coleric:* impulsiv, nestăpânit, uneori brutal, cu dispoziție optimistă, vesel, sentimente puternice, superexcitabil.

– *Sangvinic:* energic, vioi, ușor adaptabil, vesel, realist, controlat, stăpânit, sociabil.

– *Flegmatic:* liniștit, domol, lent, reținut, interiorizat, comod, indiferent, capabil de concentrare puternică.

– *Melancolic:* rezistență redusă la efort, extrem de sensibil, uneori trist, gânditor, capabil de analiză fină.

Se propune utilizarea tehnicii *Determinarea tipului de temperament* (Anexa).

2. Emotivitatea: hiperemotiv, excesiv de timid, emoțiile îi dezorganizează performanțele; emotiv, dar fără reacții dezadaptate; controlat, stăpânit cu prețul unui efort; calm, echilibrat, foarte calm, uneori nepăsător.

3. Trăsături dominante de voință și caracter:

– *pozitive:* fermitate, hotărâre, hărnicie, conștiinciozitate, temeinicie, punctualitate, modestie, politețe, spirit de responsabilitate, spiritul autocritic, încrezător în forțele proprii, dornic de afirmare;

– *negative:* nehotărâre, timiditate, lașitate, necinste, neîncredere, nesinceritate, lipsă de tact, nestăpânire, indiferență, lipsa inițiativei, responsabilități, lenevie, superficialitate, nepunctualitate, lipsa autocriticiei.

F. Interese, înclinații, aptitudini deosebite:

– de ordin intelectual; științific; tehnic; artistic; sportiv.

Modelul 2

I. DATE GENERALE

1. Nume, prenume _____
2. Data, locul nașterii _____
3. Școala/liceul _____
4. Clasa _____
5. Localitatea _____
6. Starea generală de sănătate _____
7. Probleme speciale de sănătate _____

II. DATE DESPRE FAMILIE

1. Ocupația părinților:
tata _____
mama _____
2. Frați/surori (câți/câte, vârsta) _____
3. Componența familiei (locuiesc cu bunicii, unchii etc.) _____
4. Climatul din familie _____

III. DATE PRIVIND SITUAȚIA ȘCOLARĂ

1. Rezultate:
foarte bune la _____
bune la _____
satisfăcătoare la _____
nesatisfăcătoare la _____

3. Interese școlare deosebite pentru _____

3. Stilul de muncă școlară pe discipline:

a) cum lucrează/învață:

- sistematic, organizat la _____
- inegal, cu salturi la _____
- neglijent, leneș la _____
- foarte ambițios la _____
- mari lacune în cunoștințe la _____

b) autonomie, activism, creativitate:

- inventiv, creativ la _____
- manifestă uneori inițiativă, independență la _____
- se conformează cu regulile modelului _____
- nesigur, fără inițiativă la _____
- activ la _____
- participă selectiv, când este obligat la _____

4. Conduita elevului la lecție și în clasă:

a) conduita la lecție:

- atent, participă activ, cu interes
- atenția și interesul fluctuante
- de obicei pasiv
- prezent doar fizic, cu frecvente distrageri

b) purtarea în general:

- exemplară, ireproșabilă
- corectă, cuviincioasă, bună
- cu abateri comportamentale relativ frecvente, dar nu grave
- abateri comportamentale grave, devianță

5. Conduita în grup, integrarea socială a elevului:

a) participarea la viața de grup:

- mai mult retras, rezervat, izolat, puțin comunicativ
- participă la activitatea grupului numai dacă este solicitat
- este în contact cu grupul, se integrează, dar preferă sarcinile executive
- comunicativ, stabilește ușor relații, vine cu idei și propuneri
- activ, sociabil, cu inițiativă, bun organizator al grupului

b) cum este văzut de către colegi:

- bun coleg, sensibil, te înțelege și te împrietenești ușor cu el/ea
- bun coleg, săritor la nevoie, te poți bizui pe el
- preocupat mai mult de sine, individualist

c) colegii îl apreciază pentru:

- rezultatele la învățătură
- performanțele extrașcolare
- pentru că este prietenos

IV. DATE PSIHOLOGICE

Procese de cogniție:

1. Percepția: _____

2. Memoria: _____

3. Gândirea: _____

V. DATE PSIHOLOGICE

Trăsături de personalitate:

1. Temperamentul:

- puternic exteriorizat, impulsiv, nestăpânit, iritabil, uneori agresiv, activ, rezistent la solicitări, cu tendințe de dominare asupra altora
- exteriorizat, energic, vioi, mobil, echilibrat, ușor adaptabil, vorbăreț, nestatornic
- calm, controlat, reținut, lent, uneori nepăsător, mai greu adaptabil, rezistent la solicitări repetate
- hipersensibil, interiorizat, retras, nesigur, anxios
- tip combinat

2. Emotivitate:

- foarte emotiv, excesiv de timid, emoțiile îi perturbă activitatea
- emotiv, dar fără reacții dezadaptive
- neemotiv, îndrăzneț

3. Dispoziție afectivă predominantă:

- vesel, optimist
- mai mult trist, deprimat

4. Însușiri aptitudinale:

- lucrează repede, rezolvă ușor și corect sarcinile de învățare
- rezolvă corect, dar consumă mai mult timp și investește mai multă energie
- lucrează greoi, cu erori, nu se încadrează în timp

5. Trăsături de caracter:

a) atitudini față de muncă:

- pozitive
- negative

PROIECT AL ACTIVITĂȚII EDUCAȚIONALE/OREI DE DIRIGENȚIE

1. Date generale

- Denumirea instituției de învățământ
- Clasa
- Subiectul/Tema
- Timpul alocat
- Obiective operaționale
- Strategia didactică
- Bibliografia

2. Desfășurarea activității

a)

Etaplele activității	Obiective operaționale	Conținutul activității	Tehnologia didactică			Timpul alocat	Evaluare
Introducere în activitate – Motivarea pentru activitate – Enunțarea obiectivelor							
Realizarea activității/obiectivelor							
Realizarea feedback-ului							

b)

Etaplele activității	Activitatea educatorului/profesorului	Activitatea copiilor/elevilor
Introducere în activitate – Motivarea pentru activitate – Enunțarea obiectivelor		
Realizarea activității/obiectivelor		
Realizarea feedback-ului		

STRUCTURA AGENDEI STUDENTULUI STAGIAR
Schemă model

Pagina 1

- Demunirea instituției de învățământ/facultății
- Denumirea instituției de învățământ unde se desfășoară practica
- Numele, prenumele studentului stagiari
- Numele, prenumele metodistului instituției superioare de învățământ
- Numele, prenumele mentorului școlar
- Programul de activitate al studentului stagiari pentru perioada de practică

Pagina 2

- Clasa la care este repartizat studentul stagiari în calitate de diriginte pe parcursul practicii
- Lista elevilor acestei clase
- Orarul lecțiilor acestei clase
- Orarul săptămânal al profesorului-mentor

Începând cu pagina 3

Data _____

Activitatea _____

Durata activității _____

Analiza activității _____

Reflecție

Informație utilă**Exemple de alte activități:**

- ✓ Asistarea la lecții
- ✓ Elaborarea proiectelor didactice
- ✓ Desfășurarea unei lecții
- ✓ Autoevaluarea unei lecții desfășurate
- ✓ Evaluarea unei lecții asistate
- ✓ Asistarea la activitățile organizate de diriginte: ore de dirigenție, ședințe cu părinții, activități extracurriculare etc.
- ✓ Convorbiri cu profesori, elevi
- ✓ Pregătirea/elaborarea materialelor didactice pentru lecții/activități educative

Notă. Rubrica **Reflecție** trebuie să includă *interpertări/concluzii* care rezultă din analiza critică, profundă a activității și *recomandări/propuneri* referitoare la îmbunătățirea/eficientizarea activității educaționale.

RAPORT DE ACTIVITATE

Modelul A

Demunirea taberei

Schimbul

Denumirea grupei

Numele, prenumele educatorului

Caracteristica calitativă a schimbărilor ce s-au produs în cadrul grupei și a copiilor

- *Caracterizarea grupei* (modificări ale climatului socioafectiv, microgrupurile, stabilitatea/instabilitatea liderilor formali/nonformali).
- *Caracterizarea generală a situației educaționale* (disciplina, profilul moral).
- *Caracteristica psihopedagogică a copiilor* (modificări în formarea calităților personalității; recomandări).

Analiza calitativă a activităților realizate pe parcursul schimbului

Comentarii, sugestii

Modelul B

(pentru practica pedagogică)

- ✓ Numele, prenumele, facultatea, specialitatea, anul, grupa, instituția unde și-a urmat stagiul de practică, clasa.
- ✓ Observații cu privire la lecțiile asistate și realizate. Ce dificultăți au fost întâmpinate în predare. Cum au fost depășite. Ajutorul acordat de profesorii școlii și coordonatorii universitari în proiectarea și desfășurarea orelor.
- ✓ Informații despre orele asistate.

Numărul de ore asistate			Total în perioada practicii
La obiectul de profil	La alte obiecte	La colegii de grup	

Activități în calitate de diriginte:

- ✓ Activități educative extracurriculare organizate cu elevii.
- ✓ Alte activități la care s-a participat în timpul practicii pedagogice (consilii pedagogice, ședințe cu părinții).
- ✓ Dificultăți întâmpinate în muncă în calitate de diriginte.
- ✓ Observații privind organizarea și efectuarea practicii și doleanțele studentului stagiar în scopul îmbunătățirii ei.

Notă. Raportul se prezintă sub formă de sinteză profundă asupra activității, incluzând elemente de autoanaliză și propuneri concrete.

MODEL DE MACROPROIECTARE

Unități de învățare	Subcompetențe	Conținuturi	Nr. ore	Data	Metode de formare a competențelor	Observații

Pentru limba română

Nr. ore	Unități de învățare	Competențe specifice	Subcompe-tențe	Data	Tema lecției	Textul	Activități de predare/ învățare	Activități de evaluare	Notă

PROIECT DIDACTIC DE SCURTĂ DURATĂ**I. Date generale**

- Obiectul de studiu
- Clasa
- Tema
- Tipul de lecție
- Subcompetențe
- Strategia didactică
- Bibliografia

II. Desfășurarea activității

a)

Subcom- petențe	Etapele lecției	Obiective operaționale	Conținutul informațional	Tehnologia didactică	Evaluarea

b)

Subcom- petențe	Etapele lecției	Obiective operaționale	Activitatea profesorului	Activitatea elevului	Evaluarea

REPERE PENTRU EVALUAREA UNEI LECȚII

Pentru evaluarea unei lecții se stabilesc anumite aspecte și criterii de evaluare.

Aspecte	Criterii
Proiectarea lecției	<p>Date generale despre lecție</p> <ul style="list-style-type: none"> – Disciplina școlară – Data – Clasa – Tema – Corespunderea structurii lecției cu tipul lecției
	<p>Definirea obiectivelor</p> <ul style="list-style-type: none"> – Corectitudinea formulării obiectivelor operaționale – Precizarea comportamentelor vizate prin obiective, corelate cu conținutul – Precizarea condițiilor învățării – Specificarea criteriilor de reușită
	<p>Corelarea obiectivelor operaționale cu celelalte componente ale actului didactic</p> <p>Competențele reflectate în curriculum, conținutul informațional, tehnologia didactică (formele de organizare, metodele de învățare, tehnicile de evaluare)</p>
Desfășurarea lecției	<p>Activizarea elevilor</p> <ul style="list-style-type: none"> – Captarea atenției, provocarea interesului și a dorinței de a învăța prin acțiune – Raportul dintre durata alocată acestui moment și cea alocată predării în funcție de tipul de lecție, specificul conținutului, particularitățile psihointelectuale ale elevilor – Concordanța naturii solicitărilor cu particularitățile conținutului și ale elevilor – Activizarea elevilor la nivelul proximei dezvoltări
	<p>Conținutul informațional</p> <ul style="list-style-type: none"> – Esențializarea conținutului – Reprezentarea conținutului – Gradul de structurare și organizare a materialului – Caracterul formativ al conținutului (de a genera idei noi, opinii, soluții) – Caracterul științific și funcțional/practic-aplicativ al conținutului – Actualitatea și accesibilitatea conținutului informațional – Respectarea principiilor didactice – Corelații interdisciplinare – Corelația conținutului cu strategia didactică și tipul de interacțiune profesor-elevi, elevi-profesor – Corelația modului de abordare logică a conținutului cu strategia didactică – Acțiuni logice de organizare și prelucrare a informației/tipuri de sarcini didactice utilizate în fixarea cunoștințelor (analiză, sinteză, argumentare, interpretare, ilustrație, sintetizare etc.), realizarea progresului școlar
	<p>Evaluarea</p> <ul style="list-style-type: none"> – Realizarea evaluării formative – Raportul dintre conținutul evaluării și conținutul învățării – Raportarea aprecierii la posibilitățile fiecărui elev, la rezultatele sale anterioare – Încurajarea autoaprecierii și aprecierii reciproce a elevilor – Raportul dintre notare și norma docimologică – Motivarea notei

<p>Comportamentul psihopedagogic</p>	<p>Relația profesor-elev</p> <ul style="list-style-type: none"> – Creează un climat de dialog autentic și de cooperare – Stimulează interesul pentru cunoaștere – Favorizează reușita fiecărui elev – Încurajează independența, originalitatea, gândirea creatoare – Valorifică ceea ce este pozitiv la fiecare elev – Manifestă simțul echilibrului – Laudă, evidențiază, recunoaște meritele – Creează un climat nefavorabil: amenință, acuză, critică, jignește, ignoră etc.
<p>Reflecție! Interpretări/ concluzii</p> <p>– Ce anume am învățat nou în urma lecției prezentate.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>– Ce aș îmbunătăți în activitatea pe care o analizez.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	

Elaborat: Bîrnaz Nina

FIȘĂ DE AUTOEVALUARE A LECȚIEI

1. Stabilirea obiectivelor lecției

- Motivarea obiectivelor stabilite
- Corelația dintre obiective și conținuturile prin care se realizează (demonstrați că pot fi realizate)
- Tipul obiectivelor
- _____

2. Gradul de realizare a conținuturilor

- Gradul de acoperire a conținuturilor: planificat/realizat
- Nivelul de prelucrare a conținuturilor
- Diferențierea conținuturilor: pentru elevi dotați, slabi, etc.
- _____

3. Metodologia didactică

- Motivarea alegerii metodelor și procedeelelor
- Principiile de îmbinare a metodelor
- Monitorizarea strategiilor utilizate (aprecierea eficienței strategiilor aplicate la ore)
- Evocarea interesului față de cunoaștere
- Diversitatea metodelor
- _____

4. Evaluarea

- Prezentarea metodelor de evaluare
- Corelarea metodelor de evaluare cu obiectivele lecției
- Controlul reciproc, autocontrolul, aprecierea și autoaprecierea elevilor
- _____

5. Realizarea obiectivelor stabilite

- Au fost realizate? (să se demonstreze)
- Nu au fost realizate? (să se explice din ce motive)
- _____

6. Folosirea rațională a timpului la lecție

- _____
- _____

7. Organizarea activității elevilor pe parcursul întregii lecții (aprecieri generale)

- _____
- _____

8. Nivelul randamentului școlar

- gradul de însușire a conținuturilor
- formarea și dezvoltarea priceperilor și deprinderilor de muncă
- cauzele unor nereușite
- _____
- _____

FIȘA DE ANALIZĂ A LECȚIEI

Date generale
 Data asistenței
 Cadrul didactic asistat
 Clasa
 Ora
 Tema activității

Indicatori de evaluare	Mersul lecției	Observații asupra lecției	
		Pozitive	Negative
Proiectarea și organizarea activităților didactice <ul style="list-style-type: none"> ✓ Claritatea formulării obiectivelor ✓ Informarea și documentarea științifică ✓ Asigurarea condițiilor organizatorice ✓ Conținutul activităților didactice ✓ Valorificarea valențelor educative ✓ Corelarea inter și intradisciplinară ✓ Raportul dintre conținutul prevăzut și cel realizat 			
Adaptarea strategiilor didactice la obiectivele lecției <ul style="list-style-type: none"> ✓ Alegerea și folosirea metodelor de predare/învățare în funcție de obiectivele propuse ✓ Diversitatea formelor de organizare a lecției (frontal, în grup, individual) ✓ Utilizarea mijloacelor de învățământ ✓ Gradul de solicitare și angajare a elevilor în cadrul lecției ✓ Raportul dintre strategiile didactice expositive și cele participative în cadrul lecției ✓ Operativitatea în conceperea și conducerea lecției ✓ Stilul de conducere a lecției de către cadrul didactic ✓ Analiza feedback-ului 			
Calitatea activității de evaluare <ul style="list-style-type: none"> ✓ Formele de evaluare utilizate ✓ Instrumentele și tehnicile de evaluare utilizate ✓ Motivarea evaluării 			
Nivelul de pregătire a elevilor apreciat în bază de: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Observații a comportamentului în timpul lecției ✓ Aplicarea unor probe de control 			
Concluzii și recomandări			

© Centrul Educațional PRO DIDACTCA

**FIȘA DE OBSERVAȚIE ȘI ANALIZĂ
a activității didactice din perspectiva formării de competențe**

Instituția		Clasa	
Cadrul didactic		Prezenți/absenți	
Gradul didactic		Subiectul lecției	
Disciplina de studiu		Tipul lecției	

OBIECTIVELE ASISTENȚEI

<i>Secvențe ale lecției</i>	<i>Indicatori de evaluare a lecției</i>	<i>Descrierea</i>
Proiectarea lecției		
<i>Obiective operaționale</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Corespunderea Competențelor specifice din Proiectul didactic de lungă durată (PDLĐ) – Racordarea subcompetențelor la realizarea Competențelor specifice – Calitatea formulării OO 	
<i>Corelația între competențe specifice, subcompetențe, obiective, strategii de predare/învățare/evaluare, conținuturi</i>		
<i>Corectitudinea structurării proiectului didactic</i>	– Respectarea etapelor specifice tipului de proiect	
Desfășurarea lecției		
<i>I. Evocarea</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Motivarea elevilor în scopul realizării OO – Reactualizarea cunoștințelor 	
<i>II. Realizarea sensului</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Aplicarea metodelor și a formelor de activitate adecvate pentru realizarea OO – Utilizarea mijloacelor didactice – Conținutul științific al demersului educațional – Crearea situațiilor de predare/învățare pentru formarea/dezvoltarea/consolidarea competențelor școlare – Asigurarea climatului emoțional-afectiv: stimularea interesului pentru cunoaștere; favorizarea satisfacției fiecărui elev; crearea unui dialog constructiv de cooperare; plasarea accentelor pe instruire independentă și individuală; creativitatea subiecților didactici – Valorificarea educativă a activității – Relațiile profesor-elev, elev-profesor, elev-elevi 	
<i>III. Reflecția</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Aplicarea strategiilor adecvate pentru verificarea/evaluarea realizării OO – Lucrul pentru acasă 	
Analiza lecției		
<i>Analiza lecției</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Realizarea obiectivelor proiectate – Eficiența tehnologiei didactice aplicate – Analiza specificului psihopedagogic al clasei 	
<i>Sugestii și propuneri de îmbunătățire a activității</i>		

Studentul stagiar _____

Cadrul didactic _____

FIȘA DE EVALUARE A OREI DE DIRIGENȚIE

Diriginte

Tema

1. Tema pusă în discuție corespunde intereselor și cerințelor elevilor

Foarte mult

Parțial

Nu

Comentarii

2. Raportul între cele expuse și aplicarea în practică

Foarte mare

Relativ

Multă teorie

Comentarii

3. Informație utilă asimilată de către elevi la oră

Informație foarte utilă

Informații speciale, care pot fi aplicate în practică

Informație mai puțin utilă

Nimic nu au primit

4. Evaluarea activității dirigintelui de clasă

	excelent	bine	satisfăcător	nesatisfăcător
Calitatea expunerii obiectivelor și sarcinilor temei date				
Motivarea expunerii, tratarea interesantă a temei				
Înzestrarea tehnică, importanța problemei discutate				
Calitatea concluziilor și propunerilor înaintate de diriginte				

5. Nota de evaluare (foarte bine, bine, satisfăcător, nesatisfăcător)

6. Concluzii și propuneri despre eficacitatea activității date

--

FIȘĂ DE EVALUARE A ACTIVITĂȚII EXTRADIDACTICE

Data _____

Profesor _____

Nr.	Criterii de evaluare	F. bine	Bine	Satisf.	Nesatisf.
	Tema activității: a) Actualitatea b) Nivelul tratării c) Corespunderea vârstei elevului				
	Atributele activității (expoziție, citate, gazete de perete, machete)				
	Desfășurarea activității: a) Accesibilitatea informației vârstei participanților b) Claritatea și eficiența activității c) Argumentarea informației utilizate d) Tehnici și strategii de organizare a activității (frontale, pe grupe, perechi, individuale)				
	Eficiența educativă				
	Creativitatea în conceperea și dirijarea activităților				
	Calitatea activității de evaluare: a) Cunoștințe b) Deprinderi c) Capacități d) Aptitudini e) Competențe				
	Relația profesor-elev, elev-elev: a) Stilul cadrului didactic b) Imperativ c) Permisiv d) Participativ				
	Deprinderi organizatorice				
	Realizarea obiectivelor				
	Utilizarea materialelor didactice				
	Antrenarea elevilor în organizarea activității				
	Amenajarea estetică a sălii				

Concluzii

Propuneri

PLAN EDUCAȚIONAL INDIVIDUALIZAT

Perioada de realizare _____

1. Date generale despre elev

Numele, prenumele elevului _____

Data nașterii _____

Clasa _____ Anul de studii _____

Recomandarea Serviciului de asistență psihopedagogică (raional/municipal/de sector) privind formele de implicare a elevului în activitățile educaționale la nivel de clasă și instituție:

Totală

Parțială

Ocazională (în cazul instruirii la domiciliu)

2. Date privind evaluarea elevului

(Se vor înregistra informații generalizate privind evaluările docimologice, medicale, psihologice, ale competențelor de comunicare/limbaj, ale comportamentelor etc., (din raportul Serviciului de asistență psihopedagogică, perfectat în urma evaluării elevului))

<i>Sursa de informare</i>	<i>Domeniul</i>	<i>Data</i>	<i>Rezumatul concluziilor</i>

3. Punctele forte și necesitățile elevului

<i>Puncte forte</i>	<i>Necesități</i>

4. Necesită serviciu de sprijin

Da

Nu

5. Servicii ce urmează a fi prestate de către personalul didactic și nondidactic

(În afara lecțiilor)

(Se vor planifica în conformitate cu recomandările SAP)

<i>Denumirea serviciului</i>	<i>Specialistul care va preda, locul</i>	<i>Data încadrării elevului în serviciu</i>	<i>Periodicitatea/frecvența</i>

6. Caracteristici specifice ale elevului, asistență/intervenție

(Pot fi indicate, în funcție de caz, și caracteristici privind limbajul, gândirea, imaginația, memoria, atenția, tipul de inteligență, afectivitatea/emotivitatea, temperamentul, stilul de învățare)

<i>Domeniul de dezvoltare</i>	<i>Descrierea succintă a caracteristicii</i>	<i>Acțiuni planificate</i>	<i>Rezultate/competențe scontate</i>
Emoțional			
Cognitiv			
Verbal			
Social			

7. Discipline de studiu

(Se va indica dacă finalitățile educaționale vor corespunde curriculumului general (CG), vor fi necesare adaptări curriculare – curriculum adaptat (CA) sau vor fi stabilite finalități educaționale diferite – curriculum modificat (CM))

Nr.	Disciplina de studiu	CG	CA	CM	Nr.	Disciplina de studiu	CG	CA	CM
1					11				
2					12				
3					13				
4					14				
5					15				
6					16				
7					17				
8					18				
9					19				
10					20				

Este scutit de studierea unor discipline școlare (la nivelul învățământului primar) sau unele discipline sunt substituie cu alte cursuri/materii (la nivelul învățământului secundar)

Da

Nu

8. Adaptări

Adaptările sunt aceleași pentru toate disciplinele (în caz contrar se va specifica)

<i>Adaptări de mediu (ambientale)</i>	<i>Adaptări psihopedagogice</i>	<i>Adaptări în materie de evaluare</i>

Necesită echipament specializat

Da

Nu

9. Curriculum individualizat la disciplină

(Se va elabora curriculum individualizat pentru fiecare disciplină de studiu, care necesită CA sau CM)

Disciplina de studiu _____

<i>Finalități de învățare</i> (se vor indica subcompetențele care urmează să le formeze elevul pe parcursul anului/semestrului)	<i>Strategii/tehnologii didactice</i> (activități de învățare conform cerințelor educaționale speciale ale elevului)	<i>Strategii de evaluare</i> (se vor indica strategiile specifice de evaluare pentru fiecare finalitate proiectată)

10. Evaluări

(Se vor planifica evaluări medicale, psihologice, docimologice, ș.a.)

<i>Tipul evaluării</i>	<i>Perioada</i>	<i>Note privind data realizării (data realizării activității de evaluare, specialistul care a evaluat etc.)</i>

11. Activități de pregătire a tranziției elevului

(La alt nivel de învățământ (liceu, școală profesională ș.a.) sau pentru facilitarea inserției sociale și angajării în câmpul muncii)

<i>Activitatea planificată</i>	<i>Responsabil</i>	<i>Periodicitatea</i>

12. Surse de informare în procesul de elaborare a PEI

SAP

PEI precedent

Părinți

Elevul

Ș.a. (de indicat) _____

13. Membrii echipei de elaborare a PEI

<i>Nume, prenume</i>	<i>Funcția</i>	<i>Semnătura</i>

14. Consultarea PEI cu părinții/reprezentanții legali și elevul

PEI a fost consultat cu părinții/responsabilii legali:

Numele, prenumele părintelui/reprezentatului legal _____

Semnătura _____ Data _____

PEI a fost consultat cu elevul (dacă acesta are 16 ani și mai mult):

Semnătura _____ Data _____

15. Plan de consultare a părinților/reprezentanților legali în procesul de elaborare /realizare/evaluare a PEI

<i>Activități</i>	<i>Data</i>	<i>Responsabil</i>	<i>Rezultate scontate</i>

Directorul instituției de învățământ _____

„_____” _____ 20_____

16. Monitorizarea progresului în dezvoltarea copilului

(se va completa pe domenii de către specialiștii care asistă copilul)

<i>Domeniul/disciplina de studiu</i>	<i>Progrese înregistrate</i>			
	<i>Pe parcursul semestrului I al anului de studiu</i>	<i>La finele semestrului I al anului de studiu</i>	<i>Pe parcursul semestrului II al anului de studiu</i>	<i>La finele semestrului II al anului de studiu</i>

Preluat din: *Educație incluzivă*: Unitate de curs, coordonator Elena Petrov, Chișinău, 2011.

Bibliografie:

1. Carcea M.I. Consultanță și consiliere educațională. București: EDP, 2004.
2. Carcea M.I. Cunoașterea psihopedagogică a persoanei: Manual de învățare autonomă instituțional asistată. Iași: Gh. Asachi, 2003.
3. Educație incluzivă: Unitate de curs, coordonator Elena Petrov, Chișinău, 2011.
4. Organizarea activității serviciului de asistență psihologică. Chișinău: Sirius SRL, 2011.
5. Анцибор Л.М. Изучение личности школьника и классного коллектива. Составление психолого-педагогической характеристики. Учебно-методическое пособие к педагогической практике. Кишинэу, 2003.
6. Психологические задания на период педагогической практики. Учебно-методическое пособие. Москва: Флинта, 2008.